
GREEN DEAL

**Muovisten kertakäyttöisten
annospakkausten kulutuksen
vähentämistä koskeva
green deal -sopimus**

1

OSAPUOLET

Tämän sopimuksen osapuolet (sopimusosapuolet) ovat valtion puolesta ympäristöministeriö (myöhemmin ministeriö), muovisten kertakäyttöisten annospakkausten käyttäjien puolesta Elintarviketeollisuusliitto ry, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry ja Päivittäistavarakauppa ry, ja pakkausmateriaalien ja pakkausten valmistajien ja pakkausten maahantuojien ja myyjien puolesta Suomen Pakkausyhdistys ry (myöhemmin yhdistykset).

Mikä tahansa sopimuksen tavoitteiden edistämisen kannalta oleellinen yritys tai muu yhteisö voi sitoutua tähän sopimukseen tekemällä sitoumuksen sopimuksen kohdassa 5 esitetyllä tavalla ja sitoutumalla sopimuksen tavoitteiden edistämiseen ja sopimuksen kohdassa 5 määritellyistä toimenpiteistä valitsemissa toimenpiteiden toteuttamiseen.

2

LÄHTÖKOHDAT JA MÄÄRITELMÄT

Kertakäyttöisten annospakkausten kulutus on ollut kasvussa esimerkiksi lisääntyneen ruoan ja juomien niin sanotun take away -myynnin ja päivittäistavarakaupassa myytävien pienempien pakkauskojien myötä. Vuonna 2020 alkanut korona-pandemia on lisännyt omalta osaltaan take away -myyntiä ja erillispakkaamista. MaRa on ennen koronaa arvioinut, että ulosmyynnin (mukaan ottaminen ja ravintolasta kuljetus) osuus ravintolamyynnistä on noin kymmenen (10) prosenttia. MaRan vuonna 2021 tekemä ravintoloiden trenditutkimus osoittaa, että koronakriisi on kasvattanut ulosmyyntiä selvästi. Vuonna 2020 ulosmyynnin osuus ravintolamyynnistä oli jo lähes kolmannes (31 %). Koronan aiheuttaman muutoksen voidaan olettaa esimerkiksi MaRan kyselyn perusteella muodostuvan pidempiaikaiseksi ja jo aiemmin alkanutta kasvutrendiä vahvistavaksi. Kertakäyttöisten annospakkausten kulutuksen kasvaessa niiden aiheuttama roskaaminen sekä muut haitalliset ympäristövaikutukset uhkaavat lisääntyä.

Muovi ja erityisesti sen aiheuttamat terveys- ja ympäristöhaitat ovat olleet näkyvästi esillä viime vuosina ja muovin ympärillä tapahtuukin paljon. Esimerkiksi vuonna 2020 useat eurooppalaiset yritykset, maat ja muut organisaatiot allekirjoittivat yhteisen muovisitoumuksen (European Plastics Pact), jonka tavoitteena on vähentää muovituotteiden ja muovipakkausten kulutusta painolla mitattuna 20 % vuoteen 2025 mennessä. Euroopan komissio julkaisi muovistrategiansa tammikuussa 2018 ja Suomi oman kansallisen ohjelmansa, muovitiekartan, lokakuussa 2018. Muovitiekarttaa päivitetään parhaillaan ja päivitys julkaistaan kevään 2022 aikana. Komission muovistrategiaa toimeenpannaan muun muassa direktiivillä tiettyjen muovituotteiden ympäristövaikutusten vähentämisestä 2019/904/EU, jäljempänä ”direktiivi”. Direktiivin tavoitteena on muun muassa tiettyjen muovituotteiden kulutuksen ja niistä aiheutuvan roskaantumisen vähentäminen. Tämä sopimus liittyy vahvasti direktiivin toimeenpanoon.

Direktiivin 4 artiklassa edellytetään, että direktiivin liitteen A osan 2 kohdassa mainittujen kertakäyttöisten muovituotteiden (juomamukit ja elintarvikepakkaukset) kulutusta on vähennettävä kunnianhimoisesti ja pysyvästi. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, joilla päästään ko. muovituotteiden kulutuksessa mitattavissa olevaan määrälliseen (kappalemäärät) vähennykseen vuoteen 2026 mennessä vuoden 2022 tasoon verrattuna. Toimenpiteisiin voivat kuulua kansalliset kulutuksen vähentämistä koskevat tavoitteet tai esimerkiksi toimenpiteet sen varmistamiseksi, että myyntipaikassa asetetaan loppukuluttajan saataville uudelleenkäytettäviä vaihtoehtoja kertakäyttöisille muovituotteille. Toimenpiteitä voidaan kansallisesti toimeenpanna vapaaehtoisella sopimuksella.

Tämän green deal -sopimuksen avulla halutaan ensisijaisesti ja pääasiallisesti vähentää muovisten kertakäyttöisten annospakkausten kappalemääräistä kulutusta ja kulutuksesta aiheutuvia haitallisia ympäristövaikutuksia. Näin sopimuksella pannaan täytäntöön direktiivin 4 artiklassa tarkoitettuja kulutuksen vähentämistoimenpiteitä. Tämän lisäksi sopimuksella tuetaan toisijaisesti kehitystä kohti käytetyn muovin määrän vähentämistä käytössä olevissa muovisissa kertakäyttöisissä annospakkauksissa. Ympäristöministeriö ja yhdistykset ovat yhdessä arvioineet, että green deal olisi lainsäädännössä säädettäviä tai esimerkiksi elintarvikealan materiaalihokkuuden sitoumuksessa määriteltäviä vähentämistoimia tarkoituksenmukaisempi keino toimeenpanna direktiivin artiklan 4 toimenpiteitä. Elintarvikealan materiaalihokkuuden sitoumus ja tämä green deal -sopimus kuitenkin tukevat toisiaan ja yhdessä edistävät kiertotalouden periaatteiden toteutumista. Green deal on myös Suomen muovitiekartassa tunnistettu soveltuvaksi keinoksi vähentää muovisten kertakäyttöisten annospakkausten kulutusta ja roskaamista.

Direktiivin 4 artiklaa toimeenpannaan myös muilla keinoin. Päivitetystä Valtakunnallisesta jättesuunnitelmasta (VALTSU) esitetään valtionhallintoa sitovat kertakäyttöastioiden kulutuksen vähentämistavoitteet ja -keinot. Myös muuta julkista hallintoa kannustetaan VALTSUssa esitettyihin toimiin.

Toimenpiteitä suunniteltaessa on tavoitteena, etteivät sopimuksen puitteissa tehtävät toimenpiteet lisääsi ruokahävikin määrää tai laskisi elintarvikeeturvallisuuden tasoa. Sopimuksessa pyritään mahdollisuuksien mukaan löytämään kokonaisympäristövaikutusten näkökulmasta parhaita ratkaisuja huomioiden kuitenkin sopimukselle asetetut tavoitteet ja direktiivin sopimukselle asettamat vähimmäisvaatimukset.

Sopimuksessa tarkoitetaan (joitakin määritelmiä on tarkennettu sopimuksen liitteessä 1):

1. *valmiilla ruoka- ja juoma-annoksilla* elintarvikkeita ja juomia, 1) jotka on ostettu sopimuksen määritelmän mukaisista yrityksistä tai muista yhteisöistä, 2) jotka on tarkoitettu **syötäviksi ja juotaviksi välittömästi joko paikalla tai mukaan otettuna ja nautitaan tavanomaisesti astiastaan tai pakkauksestaan ilman lisävalmistusta**, kuten kypsentämistä, keittämistä tai lämmittämistä (vihannesten ja hedelmien peseminen, kuoriminen tai paloittelu ei ole määritelmässä tarkoitettua lisävalmistusta) ja, 3) jotka on kooltaan tarkoitettu **pääsääntöisesti yhden hengen kerralla syötäviksi tai juotaviksi** (yksi ruoka- tai juoma-annos);
2. *muovisilla kertakäyttöisillä annospakkauksilla* 1) **elintarvikepakkauksia** eli kannellisia ja kannettomia rasioita ja muita astioita (pois lukien lautaset ja joustavasta materiaalista valmistetut pakkaukset ja kääreet) sekä niiden kansia ja **juomamukeja** (sisältäen niiden kannet), 2) joihin yritys tai muu yhteisö itse pakkaa **myymiään valmiita ruoka- ja juoma-annoksia** tai joita se tarjoaa asiakkailleen, jotta asiakkaat voivat itse pakata niihin kyseisen yrityksen tai muun yhteisön myymiä valmiita ruoka- ja juoma-annoksia, 3) jotka on valmistettu **kokonaan muovista tai jotka sisältävät muovia** (myös alla määritellyt vähän muovia sisältävät kertakäyttöiset annospakkaukset sisältyvät tämän määritelmän mukaisiin pakkauksiin), ja 4) joita ei ole suunniteltu tai saatettu markkinoille kestämään elinkaarensa aikana useita käyttökertoja siten, että niitä käytettäisiin uudelleen alkuperäiseen tarkoitukseen, 5) mukaan lukien **loppuasiakkaille tyhjinä myytävät juomamukit** (määritelmä vastaa **direktiivin liitteen A osassa mainittuja kertakäyttöisiä muovituotteita**);

3. *muovilla* direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua ja komission 31.5.2021 julkaisemisessa suuntaviivoissa (Commission guidelines on single use plastic products) täsmennettyä materiaalia;
4. *vähän muovia sisältävillä kertakäyttöisillä annospakkauksilla* edellä määritelmässä kaksi (2) tarkoitettuja annospakkauksia, **joiden muovipitoisuus on enintään kymmenen prosenttia (10 %)** (pakkausten valmistuksessa käytettävien materiaalien painosta laskettuna);
5. *uudelleenkäytettävillä annospakkauksilla* 1) edellä määritelmän kaksi (2) kohdassa yksi (1) tarkoitettuja annospakkauksia, 2) jotka on valmistettu muovista tai muista materiaaleista ja, 3) jotka käytetään uudelleen samassa tarkoituksessa kuin mihin ne on alun perin suunniteltu;
6. *uudelleenkäytettävillä astioilla* 1) lautasia, laseja, kulhoja, kuppeja, mukeja ja muita astioita, 2) joista tarjoillaan tai joihin asiakkaat itse annostelevat yrityksen tai muun yhteisön myymiä valmiita ruoka- ja juoma-annoksia yleensä paikalla nautittaviksi, ja 3) jotka käytetään uudelleen samassa tarkoituksessa kuin mihin ne on alun perin suunniteltu;
7. *helposti kierrätettävällä* tilannetta, jossa kertakäyttöiselle annospakkaukselle on olemassa oleva järjestelmä pakkauksen keräämiseksi, lajittelemiseksi ja kierrättämiseksi, jonka on todettu toimivan käytännössä ja laajassa mittakaavassa tai, jossa uudelleenkäytettävälle pakkaukselle on olemassa tai helposti kehitettävissä toimintamalli tai järjestelmä pakkauksen keräämiseksi, lajittelemiseksi ja kierrättämiseksi. Helposti kierrätettävällä ei viitata siihen, onko pakkaus teknisiltä ominaisuuksiltaan kierrätettävä;
8. *yrityksellä tai muulla yhteisöllä* Elintarviketeollisuusliitto ry:n (ETL), Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:n, Päivittäistavarakauppa ry:n (PTY) ja Suomen Pakkausyhdistys ry:n (SPY) jäsenyrityksiä tai muita jäsenyhteisöjä, tai näiden edustamilla toimialoilla toimivia järjestöihin kuulumattomia kahvila- ja ravintola-alan (mukaan lukien pikaruokaravintolat, anniskeluravintolat, ruokarekat ja kioskit), elintarviketeollisuuden ja päivittäistavarakaupan toimijoita, pakkausmateriaalien ja pakkausten valmistajia, sekä pakkausten maahantuojia ja myyjiä, jotka 1) myyvät valmiita ruoka- ja juoma-annoksia muovisissa kertakäyttöisissä annospakkauksissa suoraan loppuasiakkaille, 2) pakkaavat annoksia muovisiin kertakäyttöisiin annospakkauksiin, jotka muut myyvät suoraan loppuasiakkaille, 3) myyvät juomamukeja tyhjinä suoraan loppuasiakkaille, 4) valmistavat, maahantuovat ja/tai myyvät valmiiden ruoka- ja juoma-annosten pakkaamiseen käytettäviä muovisia tai muista materiaaleista valmistettuja kertakäyttöisiä annospakkauksia tai 5) valmistavat pakkauksissa käytettäviä materiaaleja;
9. *markkinoille saattamisella* direktiivin 3 artiklan 6 kohdassa tarkoitettua tuotteen asettamista ensimmäistä kertaa saataville jäsenvaltion markkinoilla; ja
10. *sitoumuksella* yrityksen tai muun yhteisön sitoutumista tämän sopimuksen tavoitteiden edistämiseen ja sopimuksessa niille määritellyistä toimenpiteistä yrityksen tai muun yhteisön valitsemien toimenpiteiden toteuttamiseen. Sitoumus tehdään sitoumus2050.fi -sivustolla. Tällä sopimuksella ja siihen tehdyillä sitoumuksilla sopimusosapuolet ja sitoumuksen tehneet yritykset ja muut yhteisöt sitoutuvat osana sopimuksen toimeenpanoa omalta osaltaan edistämään yhteiskuntasitoumuksen periaatteiden toteutumista. Yhteiskuntasitoumus on Suomen kestävä kehityksen toimikunnan tulkinta siitä, mitä kestävä kehitys tarkoittaa. Siinä sovitaan toimintatavoista ja tavoitteista, joilla julkishallinto yhdessä muiden toimijoiden kanssa edistää kestävä kehitystä.

3

SOPIMUKSEN TAVOITTEET

Sopimuksen ensisijaisena ja pääasiallisena 1) tavoitteena on direktiivin mukaisesti **vähentää muovisten kertakäyttöisten annospakkausten kappalemääräistä kulutusta kunnianhimoisesti ja pysyvästi**. Sopimuksen toissijaisena 2) tavoitteena on tukea yhä vahvempaa kehitystä kohti käytetyn muovin määrän vähentämistä käytössä olevissa muovisissa kertakäyttöisissä annospakkauksissa. Näin vähennetään muovisten kertakäyttöisten annospakkausten kulutuksesta aiheutuvia haitallisia ympäristövaikutuksia. Sopimuksella pannaan täytäntöön direktiivin 4 artiklassa tarkoitettuja kulutuksen vähentämistoimenpiteitä.

- Sopimukselle asetetaan vuosille **2024-2026 kalenterivuositteiset kunnianhimoiset määrälliset tavoitteet Suomessa markkinoille saatettujen muovisten kertakäyttöisten annospakkausten sisältämän muovin määrän (tonnia) vähentämiseksi**. Tavoitteet asetetaan suhteessa vuoden 2022 lähtötasoon. Kulutuksen vähentämistavoitteet asetetaan **erikseen muovisille kertakäyttöisille elintarvikepakkauksille kansineen ja muovisille kertakäyttöisille juomamukeille kansineen** (yhdessä muoviset kertakäyttöiset annospakkaukset). Lisäksi tavoitteet asetetaan **erikseen kokonaan muovista valmistetuille ja osittain muovista valmistetuille kertakäyttöisille annospakkauksille**. Osittain muovista valmistettujen annospakkausten osalta asetetaan kaksi erillistä alatavoitetta: 1) pakkausten sisältämän muovin kokonaismäärän vähentäminen ja 2) **ettei ko. annospakkausten sisältämän muun materiaalin kokonaismäärä (tonnia) kasva vuoden 2022 tasosta**. Alatavoitteen 2 taustalla on ajatus siitä, että muovin korvaaminen pakkauksessa muilla materiaaleilla kasvattaa pakkauksen kokonaispainoa, joten asettamalla tavoite, ettei muiden materiaalien kokonaismäärä kasva, ohjataan kehitystä kohti kappalemääräistä vähentämistä.

Asetettavien tavoitteiden taso määräytyy siten, että muovisten kertakäyttöisten annospakkausten kulutuksessa **saavutetaan direktiivin tarkoittama kunnianhimoinen ja pysyvä kappalemääräinen väheneminen**. Valitsemalla mittaustavaksi muovin määrän vähentäminen voidaan siis myös ohjata kehitystä kohti kappalemääräistä vähentämistä.

Edellä mainittu alatavoite 2 asetetaan vuoden 2026 loppuun, muut tavoitteet asetetaan kalenterivuositteisiksi. Määrälliset tavoitteet esitetään tonnimääräisten tavoitteiden lisäksi myös prosentuaalisina tavoitteina. Määrälliset tavoitteet täydennetään osaksi sopimusta vuoden 2023 aikana pohjautuen silloin tarjolla olevaan lähtötason tietoon. Mikäli tiedoissa havaitaan myöhemmin merkittäviä puutteita, on tavoitetoja mahdollista tarkistaa vuoden 2024 aikana silloin käytettävissä olevan tiedon pohjalta.

Vaikka määrälliset tavoitteet asetetaan direktiivin edellyttämällä tavalla verrattuna vuoden 2022 tasoon, toimet yrityksissä ja muissa yhteisöissä voidaan aloittaa heti vuoden 2022 alussa ja ne huomioidaan määrällisiä tavoitteita määriteltäessä, mikäli voidaan luotettavasti osoittaa vuonna 2022 tehtyjen toimien vaikuttaneen merkittäväällä tavalla kyseisenä vuonna markkinoille saatettujen muovisten kertakäyttöisten annospakkausten sisältämän muovin määrään. Määrällisten tavoitteiden asettamisen tukena hyödynnetään sopimuksen kohdassa 6 esitetyn Motivan laatiman yhteenvedon tuloksia. Yhteenvedon tarkkuus ja laatu ovat vahvasti riippuvaisia sitoumussivuston kautta yrityksiltä ja muilta yhteisöiltä kerättävien tietojen laadusta.

Johtoryhmä päättää yhteisellä päätöksellä, voidaanko yhteenvedon pohjalta tehdä sellaisia johtopäätöksiä, jotka vaikuttavat määrällisten tavoitteiden asettamiseen. Johtoryhmä myös

päittää yhteisellä päätöksellä sopimuksen sisällön täydentämisestä määrällisten tavoitteiden osalta. Johtoryhmän kokoonpanoa ja toimintaa on kuvattu tarkemmin sopimuksen kohdassa 7.

- Sopimuksessa seurataan myös arvioita muovisten kertakäyttöisten annospakkausten kappalemäärien kehittymisestä, mikäli arvioita on saatavissa esimerkiksi komission myöhemmin laatimista erilliselvityksistä. Kappalemäärille ei aseteta erillisiä määrällisiä kulutuksen vähennystavoitteita, mutta arviot kappalemäärien kehittymisestä voivat auttaa arvioimaan, onko muovisten kertakäyttöisten annospakkausten kulutuksessa saavutettu kunnianhimoinen ja pysyvä kappalemääräinen väheneminen.
- **Yhdistykset vastaavat siitä, että sopimukseen sitoutuvat yritykset ja muut yhteisöt toteuttavat toimenpiteitä**, jotka tukevat direktiivin tavoitteiden mukaisesti muovisten kertakäyttöisten annospakkausten kulutuksen kunnianhimoista ja pysyvää kappalemääristä vähenemistä. Tällaisia toimenpiteitä ovat **muovisten kertakäyttöisten annospakkausten korvaaminen helposti kierrätettävillä uudelleenkäytettävillä annospakkauksilla, helposti kierrätettävillä muovia sisältämättömillä kertakäyttöisillä annospakkauksilla ja uudelleenkäytettävillä astioilla, sekä muovisten kertakäyttöisten annospakkausten käytöstä kuluttajilta perittävä maksu.**
- Käytössä olevissa muovisissa kertakäyttöisissä annospakkauksissa vähennetään käytetyn muovin määrää **hyödyntämällä toiminnassa helposti kierrätettäviä vähän muovia sisältäviä kertakäyttöisiä annospakkauksia**, joissa muovia on korvattu muilla materiaaleilla ja/tai **keventämällä toiminnassa käytettäviä muovisia kertakäyttöisiä annospakkauksia.**
- Edellä esitettyjen kansallisten kokonaistavoitteiden sijaan tai lisäksi on mahdollista asettaa kulutuksen vähentämistavoitteet myös sopimuksessa mukana oleville toimialoille (kansalliset toimialakohtaiset tavoitteet). Esimerkiksi tiettyjen tuoteryhmien pakkaamisessa käytettävälle muovisille kertakäyttöisille annospakkauksille, joiden kohdalla arvioidaan olevan merkittävä vähentämispotentiaali, voidaan lisäksi asettaa määrällisiä vähentämistavoitteita tai laadullisia (toimialakohtaisia) lisätavoitteita toimien kohdentamiseksi kyseisten pakkausten korvaamiseksi sekä tiettyjen keinojen painottamiseksi, jotta sopimuksen tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Vähentämispotentiaali voi liittyä esimerkiksi tuoteryhmiin, joita on volyymiltaan paljon ja, joiden pakkaamisessa käytettävälle muovisille kertakäyttöisille annospakkauksille löytyy sopimuksen tavoitteiden mukaisesti vaihtoehtoja. Potentiaali voi myös liittyä volyymiltaan pienempiin tuoteryhmiin, joiden pakkaamisessa käytettävälle muovisille kertakäyttöisille annospakkauksille löytyy kuitenkin laajasti vaihtoehtoja. Edellä esitettyjä määrällisiä tavoitteita voidaan asettaa ainoastaan, mikäli tarvittavat määrälliset lähtö- ja seurantatiedot ovat tarpeellisella tasolla saatavilla. Johtoryhmä päättää yhteisellä päätöksellä sopimuksen sisällön päivittämisestä/täydentämisestä edellä mainittujen tavoitteiden osalta. Asettamalla laadullisia lisätavoitteita voidaan kohdentaa toimet oikein, vaikka tuoteryhmäkohtaisesti asetetut toimet ohjaavat määrälliset vähentämistavoitteet puuttuisivatkin. Lisäksi voidaan painottaa tehokkaimmiksi arvioitujen keinojen hyödyntämistä. Laadulliset tavoitteet tukevat määrällisten tavoitteiden saavuttamista ja täydentävät niitä, sekä korvaavat määrällisiä tavoitteita silloin, kun sellaisia ei pystytä asettamaan.

Euroopan komission 4.2.2022 antamassa täytäntöönpanosäädöksessä liitteineen, jossa *vahvistetaan menetelmä direktiivin liitteessä olevassa A osassa lueteltujen kertakäyttöisten muovituotteiden kulutuksen kunnianhimoisen ja pysyvän vähennyksen laskemiseksi ja todentamiseksi*, on

määritelty direktiivin artikla 4 osalta komissiolle vuosittain raportoitavat tiedot. Näiden tietojen avulla määritellään myös sopimuksen lähtötaso (vuoden 2022 tiedot), sekä seurataan vuosittain muovin kulutuksen vähenemää ja pakkausten sisältämän muun materiaalin määrien kehitymistä (seurattavat kokonaisuudet on esitetty tarkemmin sopimuksen kohdassa 6). Lähtötason määrittämiseksi tarvittavat tiedot kerätään vuoden 2022 osalta erillisselvitysten avulla. Ministeriö ja yhdistykset vastaavat yhdessä lähtötason tietojen selvittämisestä esimerkiksi valtuuttamalla ja rahoittamalla tuottajayhteisön toteuttamaan selvityksen. Vuoden 2023 ja siitä eteenpäin määrälliset tiedot kerätään vuosittain yritysten ja muiden yhteisöjen tuottajavastuuraportoinnin yhteydessä ja ne raportoi yritys/muu yhteisö, joka on määritelty jätelaissa pakkausten (mukaan lukien palvelupakkausten ja tyhjänä myytävien juomamukien) tuottajaksi. Tuottajavastuuraportointia kehitetään uusien tiedonkeruutarpeiden mukaisesti ja tarvittavat muutokset tuottajavastuuraportoinnin raportointivelvoitteisiin sisällytetään osaksi valtioneuvoston asetusta pakkauksista ja pakkausjätteistä.

Erillisselvityksin kerättävät lähtötason (vuotta 2022 koskevat) tiedot kerätään yrityksiltä ja muilta yhteisöiltä niin, että tiedoista koostettu yhteenveto voidaan toimittaa 30.6.2023 mennessä Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (myöhemmin ELY-keskus). ELY-keskus toimittaa ministeriölle 31.8.2023 ja Euroopan komissiolle 30.6.2024 mennessä vuotta 2022 koskevat tiedot.

Lähtötason tietojen keräämisen jälkeen lainsäädännön edellyttämät määrälliset tiedot kerätään aina kalenterivuositain yrityksiltä ja muilta yhteisöiltä niin, että tiedot keräävä/t tuottajavastuuyhteisö/t voi/vat laatia ja toimittaa tiedoista koostetun yhteenvedon ELY-keskukselle aina raportointivuotta seuraavana vuonna 30.6 mennessä. ELY-keskus toimittaa ministeriölle ennakotiedot aina raportointivuotta (kalenterivuotta) seuraavana vuonna 31.8 mennessä ja tarkistettut ja vahvistetut tiedot Euroopan komissiolle viimeistään 18 kuukauden päästä raportointivuoden (kalenterivuoden) päättymisestä.

Tuottajavastuuraportoinnin tiedoista voi olla lisäksi eriteltävissä tarkempaa esimerkiksi toimialatasoista (sopimuksessa mukana olevista toimialoista) tietoa, tuoteryhmäkohtaista tietoa tiettyjen tuoteryhmien pakkaamisessa käytettävistä muovisista kertakäyttöisistä annospakkauksista, tai muuta nykytilanteessa tai myöhemmin (esimerkiksi tukemaan direktiivin toimeenpanoa muilta osin) kerättävää tietoa, jota on myös mahdollista hyödyntää sopimuksen tavoitteiden tai toimien kohdentamisen suunnittelun ja sopimuksen seurannan tukena. Esimerkiksi direktiivin edellyttämä kustannusvastuun määrittäminen julkisiin keräysjärjestelmiin ja siivouksen toteuttamiseen liittyen saattaa edellyttää Euroopan komission vaatimaa tietoa täsmällisempää kansallista raportointia.

Lisäksi on kerätty ja kartoitettu muuta tietoa tukemaan sopimuksen tavoitteiden asettamista ja toimenpiteiden kohdentamista. Tietoa kerätään ja kartoitetaan tarvittaessa lisää erillisillä, eri tahojen laatimilla selvityksillä.

Sopimuskauden aikana voidaan sopimusosapuolten (johtoryhmän) yhteisellä päätöksellä sopimukselle lisätä myös uusia sopimukselle jo aiemmin määriteltyjen tavoitteiden kanssa yhteen sovitettavia tavoitteita. Nämä tavoitteet tulevat siis edellä esitettyjen määrällisten ja laadullisten tavoitteiden lisäksi. Uusia tavoitteita voidaan lisätä, mikäli esimerkiksi tekninen tai käytäntöjen kehitys tai tiedon lisääntyminen kannustavat tavoitteiden täydentämiseen. Sopimusta voidaan myös jatkuvasti täydentää uusilla yrityksille ja muille yhteisöille suunnatuilla toimenpiteillä. Sopimusta voidaan tarvittaessa laajentaa koskemaan myös muita toimialoja. Johtoryhmä päättää yhteisellä päätöksellä sopimuksen sisällön täydentämisestä.

Kun sopimusta täydennetään myöhemmin esimerkiksi asettamalla sopimukselle lisää tavoitteita tai laajentamalla sopimuksen kattavuutta, päivitetään/täydennetään samalla tarvittaessa sopimusosapuolten toimenpiteitä ja lisätään sitoumuksen tekeville/tehneille yrityksille ja muille yhteisöille tarvittaessa uusia toimenpidevaihtoehtoja. Yrityksille ja muille yhteisöille suunnattuja uusia toimenpidevaihtoehtoja voidaan muutenkin jatkuvasti täydentää sopimukseen. Sopimuksen johtoryhmä päättää yhteisellä päätöksellä sopimuksen sisällön päivittämisestä/täydentämisestä. Yritykset ja muut yhteisöt voivat samalla niin halutessaan täydentää aiemmin tekemiänsä sitoumuksia esimerkiksi uusilla toimenpiteillä. Sitoumukselle jo valittujen toimenpiteiden mittareita on myös aina mahdollista täydentää uusilla mittareilla.

4

SOPIMUSOSAPUOLTEN VELVOITTEET

4.1 Yhdistykset

Tavoitteiden saavuttamiseksi yhdistykset:

- kannustavat yrityksiä ja muita yhteisöjä sitoutumaan sopimukseen tekemällä kohdassa 5 tarkoitetun oman sitoumuksensa (kaikki yhdistykset);
- kannustavat uusien ratkaisujen ja toimintamallien kehittämiseen ja käyttöön ottoon toimialallaan (kaikki yhdistykset);
- kartoittavat hyviä käytäntöjä toimijoille/kuluttajille suunnatun valistuksen toteuttamiseksi, sekä suunnittelevat ja toteuttavat valistustoimenpiteitä ja/tai tukevat jäseniään tuottamalla yhteistä valistusmateriaalia (ETL, MaRa ja PTY);
- arvioivat sopimuksen tavoitteita, tavoitteiden asettamista, toimenpiteiden määrittelemistä, kohdentamista ja painottamista tai sopimuksen seurantaan tukevien taustaselvitysten tarvetta ja mahdollisuuksien mukaan rahoittavat ja tarvittaessa osallistuvat taustaselvitysten toteuttamiseen (kaikki yhdistykset);
- päättävät vuoden 2023 aikana yhdessä ministeriön kanssa sopimukselle asetettavista määrällisistä tavoitteista ja täydentävät sopimusta niiden osalta (kaikki yhdistykset);
- tarkistavat tarvittaessa yhdessä ministeriön kanssa vuoden 2024 aikana uuden tiedon pohjalta sopimukselle asetettujen määrällisten tavoitteiden tasot ja täydentävät sopimusta niiden osalta (kaikki yhdistykset);
- päättävät yhdessä ministeriön kanssa sopimukselle asetettavista laadullisista lisätavoitteista ja täydentävät sopimusta niiden osalta heti, kun tavoitteiden määrittelemiseksi tarvittava tieto on saatavilla (laadullisia tavoitteita päivitetään/täydennetään tarvittaessa tiedon lisääntymisessä) (kaikki yhdistykset);
- keräävät aktiivisesti toimialoiltaan uusia ehdotuksia yritysten ja muiden yhteisöjen toimenpiteiksi ja niiden mittareiksi lisättäväksi sitoumus2050.fi -sivustolle (kaikki yhdistykset);
- raportoivat tekemistään toimenpiteistä ja niiden tehokkuudesta ministeriölle kohdassa 6 sovitulla tavalla (kaikki yhdistykset);
- viestivät yhteistyössä ministeriön ja muiden yhdistysten kanssa sopimuksen tavoitteista, hyödyistä ja sopimuksella saavutetuista tuloksista jäsenistölleen sekä yleisesti toimialallaan (kaikki yhdistykset);
- päättävät tarvittaessa sopimuksen irtisanomisesta sopimuksen kohdassa 8 sovitun mukaisesti (kaikki yhdistykset); ja
- osallistuvat tarvittaessa sopimuksen kohdassa 3 mainittujen uusien tavoitteiden ja toimenpiteiden päivittämisen/täydentämisen suunnitteluun, sopimuksen kohdassa 6 tarkoitettujen sopimusten muutosten suunnitteluun ja sopimuksen jatkokehittämiseen ministeriön kanssa (kaikki yhdistykset).

4.2 Ministeriö

Tavoitteiden saavuttamiseksi ministeriö toimialansa puitteissa:

- rahoittaa sopimuksen tavoitteita ja toimenpiteitä tukevan pilotin toteutusta (Muovimiljoonarahaus vuosina 2021-2022);
- selvittää mahdollisuuksia ja pyrkii edistämään käytettävissään olevin keinoin ja resurssein sopimuksen tavoitteita ja toimenpiteitä tukevan tutkimus- ja kehitysrahoituksen kohdentamista toimialoille;
- arvioi sopimuksen tavoitteita, tavoitteiden asettamista, toimenpiteiden määrittelemistä, kohdentamista ja painottamista tai sopimuksen seurantaan tukevien taustaselvitysten tarvetta ja mahdollisuuksien mukaan rahoittaa tai muilla tavoin edistää ja tarvittaessa osallistuu taustaselvitysten toteuttamiseen;
- päättää vuoden 2023 aikana yhdessä yhdistysten kanssa sopimukselle asetettavista määrällisistä tavoitteista ja täydentää sopimusta niiden osalta;
- tarkistaa tarvittaessa yhdessä yhdistysten kanssa vuoden 2024 aikana uuden tiedon pohjalta sopimukselle asetettujen määrällisten tavoitteiden tasot ja täydentää sopimusta niiden osalta;
- päättää yhdessä yhdistysten kanssa sopimukselle asetettavista laadullisista lisätavoitteista ja täydentää sopimusta niiden osalta heti, kun tavoitteiden määrittelemiseksi tarvittava tieto on saatavilla (laadullisia tavoitteita päivitetään/täydennetään tarvittaessa tiedon lisääntyessä);
- päivittää sitoumus2050.fi -sivustolla tarjolla olevien yrityksille ja muille yhteisöille suunnattujen toimenpiteiden ja niiden mittareiden listaa aktiivisesti toimialoilta saatujen ehdotusten pohjalta;
- rahoittaa vuonna 2022 Muovitiekartan rahoituksella sopimuksen toimeenpanoa tukevan viestintä- tai mediakampanjan/-kokonaisuuden;
- viestii yhteistyössä yhdistysten kanssa sopimuksen tavoitteista, hyödyistä ja saavutetuista tuloksista ja toteuttaa sopimuksen tavoitteiden saavuttamista tukevaa viestintää;
- sopimuksen kohdassa 6 sovitulla tavalla seuraa sopimuksen tavoitteiden saavuttamista ja sopimusosapuolten toimenpiteiden toteutumista, arvioi sopimuksen vaikuttavuutta sekä onnistumista direktiivin asettamien vaatimusten näkökulmasta, sekä laatii vuosittaiset yhteenvedot sopimuksessa seurattavista sopimuksen kohdassa 6 esitetyistä asiakokonaisuuksista; ja
- arvioi tarvetta/mahdollisuuksia sopimusosapuolten toimenpiteiden päivittämiselle ja sopimuksen täydentämiselle lisätoimenpiteillä, päättää tarvittaessa sopimuksen päivittämisen/täydentämisen käynnistämisestä tai irtisanomisesta ja osallistuu tarvittaessa sopimuksen muutosten suunnitteluun sopimuksen kohtien 6 ja 8 mukaisesti, sekä osallistuu tarvittaessa sopimuksen kohdassa 3 mainittujen uusien tavoitteiden ja toimenpiteiden päivittämisen/täydentämisen suunnitteluun ja sopimuksen jatkokehittämiseen yhdistysten kanssa.

5

YRITYSTEN JA MUIDEN YHTEISÖJEN SITOUTUMINEN SOPIMUKSEEN

Sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen yritykset tai muut yhteisöt voivat sitoutua sopimuksen tavoitteiden edistämiseen ja alla määritellyistä toimenpiteistä valitsemiensa toimenpiteiden toteuttamiseen tekemällä oman erillisen green deal -sitoumuksensa sitoumus2050.fi -sivustolla. Sitoumuksen tekemiselle tarjotaan sivustolla kaksi erilaista polkua; 1) yrityksille ja muille yhteisöille, jotka sitoutuvat pelkästään tähän green deal -sopimukseen ja 2) yrityksille ja muille yhteisöille, jotka sitoutuvat sekä tähän green deal -sopimukseen että elintarvikealan materiaalitehokkuuden sitoumukseen (tehtävä kaksi erillistä sitoumusta, molemmat sitoumus2050.fi -sivustolla). Pelkkään green deal -sopimukseen sitoutuvat raportoivat green deal mukaiset toimenpiteensä green deal -sitoumuksensa alla ja sopimuksen lisäksi elintarvikealan materiaalitehokkuuden sitoumukseen sitoutuvat osana materiaalitehokkuuden sitoumuksensa raportointia (raportointi tapahtuu siis vain yhden kerran). Sivustolla on ohjeistettu tarkemmin, miten sitoumus tehdään ja myöhemmin raportoidaan, sekä mitä sitoumuksen tekijöiltä veloitetaan.

Mikä tahansa sopimuksen tavoitteiden edistämisen kannalta oleellinen yritys tai muu yhteisö voi sitoutua tähän sopimukseen edellyttäen, että sen tekemä sitoumus täyttää green deal -sitoumuksille asetetut vaatimukset. Sitoumus on asetettujen vaatimusten mukainen, kun se on laadittu noudattaen green deal -sopimuskohtaista sitoumusten tekemiseen liittyvää ohjeistusta (julkaistu sitoumus2050.fi -sivustolla). **Sitoumuksen tekevä yritys tai muu yhteisö sitoutuu toimintansa kehittämiseen ja toteutettaviin toimenpiteisiin pääsääntöisesti yritys-/yhteisötasolla (kaikkien sopimuksen näkökulmasta oleellisten Suomessa sijaitsevien/tapahtuvien toimintojensa osalta).** Tehdessään sitoumuksen yritys tai muu yhteisö hyväksyy samalla tämän sopimuksen sisällön ja yhteiskuntasitoumuksen periaatteet (green deal -sopimus itsessään huomioi kyseiset periaatteet). Sitoumuksen tekevän yrityksen tai muun yhteisön ei tarvitse olla sopimusosapuolina olevien yhdistysten jäsen. Sitoumusta on mahdollista päivittää joustavasti esimerkiksi lisäämällä sille uusia toimenpiteitä tai täydentämällä jo valittujen toimenpiteiden mittareita uusilla mittareilla.

Kukin yritys tai muu yhteisö määrittelee sitoumuksessaan omat tavoitteensa, sekä toimenpiteensä ja niiden toteutustavan ja mittarit oman toiminnan ja toimialansa luonteen perusteella. Edistääkseen edellä kohdassa 3 kuvattujen tavoitteiden ja sopimukselle myöhemmin lisättävien määrällisten ja laadullisten tavoitteiden saavuttamista yritykset ja muut yhteisöt toteuttavat seuraavista toimenpiteistä **toimialoittain määritellyn vähimmäismäärän***; yritys tai muu yhteisö:

- kerää oman toimintansa osalta tarvittavia tietoja kunnianhimoisten omien määrällisten tavoitteiden asettamiseksi sitoumuksessaan myöhemmin (ETL, MaRa ja PTY);
- asettaa kunnianhimoiset omat (prosentti)tavoitteet muovisten kertakäyttöisten annospakkausten kulutuksen ja/tai pakkausten sisältämän muovin määrän vähentämiseksi omassa toiminnassaan vuoden 2026 loppuun mennessä (ETL, MaRa ja PTY);
- asettaa kunnianhimoiset omat (prosentti)tavoitteet tiettyjen tuoteryhmien pakkaamisessa käytettävien muovisten kertakäyttöisten annospakkausten kulutuksen vähentämiseksi omassa toiminnassaan vuoden 2026 loppuun mennessä** (ETL, MaRa ja PTY);
- asettaa kunnianhimoiset omat tavoitteet helposti kierrätettävien uudelleenkäytettävien annospakkausten käytön lisäämiseksi omassa toiminnassaan vuoden 2026 loppuun mennessä (ETL, MaRa ja PTY);

- kartoittaa vaihtoehtoja muovisille kertakäyttöisille annospakkauksille ja korvaa niitä mahdollisuuksien mukaan helposti kierrätettävillä uudelleenkäytettävillä annospakkauksilla ja/tai uudelleenkäytettävillä astioilla (ETL, MaRa ja PTY);
- kartoittaa vaihtoehtoja muovisille kertakäyttöisille annospakkauksille ja korvaa niitä mahdollisuuksien mukaan helposti kierrätettävillä muovia sisältämättömillä kertakäyttöisillä annospakkauksilla (ETL, MaRa ja PTY);
- kartoittaa helposti kierrätettäviä vähän muovia sisältäviä kertakäyttöisiä pakkausvaihtoehtoja ja hyödyntää niitä ja/tai keventää käyttämiään muovisia kertakäyttöisiä annospakkauksia vähentääkseen muovin määrää käyttämässään pakkauksissa (ETL, MaRa ja PTY);
- tarjoaa asiakkaille helposti kierrätettävää uudelleenkäytettävää annospakkausta niille valmiille mukaan otettaville ruoka- ja juoma-annoksille, joiden pakkaamiseen soveltuva uudelleenkäytettävä vaihtoehto löytyy (ETL, MaRa ja PTY);
- tarjoaa kahvilassa/ravintolassa/kaupassa/toimistossa/toimipaikalla paikan päällä syötävän tai juotavan valmiin ruoka- ja juoma-annoksen uudelleenkäytettävistä astioista tai helposti kierrätettävistä uudelleenkäytettävistä annospakkauksista (ETL, MaRa ja PTY);
- antaa alennusta valmiista ruoka- ja juoma-annoksesta, joka nautitaan paikan päällä kahvilassa/ravintolassa/kaupassa uudelleenkäytettävästä astiasta tai helposti kierrätettävästä uudelleenkäytettävästä annospakkauksesta tai otetaan mukaan helposti kierrätettävässä uudelleenkäytettävässä annospakkauksessa (ETL, MaRa ja PTY);
- asettaa erillisen maksun kaikille muovisille kertakäyttöisille annospakkauksille (ETL, MaRa ja PTY);
- kartoittaa ja kehittää uusia ratkaisuja, toimintamalleja, pakkauksia ja/tai pakkausmateriaaleja, joilla voidaan vähentää valmiiden ruoka- ja juoma-annosten pakkaamisessa käytetyn materiaalin kulutusta (ETL, MaRa, PTY ja SPY);
- kehittää uusia ratkaisuja, toimintamalleja, pakkauksia ja/tai pakkausmateriaaleja, joilla voidaan korvata muovisia kertakäyttöisiä annospakkauksia ja ehkäistä kertakäyttöisten annospakkausten aiheuttamaa roskaamista (ETL, MaRa, PTY ja SPY);
- kouluttaa henkilöstöään ottamaan käyttöön toimintamalleja, jotka vähentävät kertakäyttöisten annospakkausten turhaa kulutusta (ETL, MaRa ja PTY);
- kouluttaa henkilöstöään muovisten kertakäyttöisten annospakkausten ympäristövaikutuksista ja vaihtoehtoisista ratkaisuista niiden kulutuksen ja ympäristöhaittojen vähentämiseksi (ETL, MaRa ja PTY); ja
- viestii asiakkailleen (kuluttajille) muovisten kertakäyttöisten annospakkausten ympäristövaikutuksista ja vaihtoehtoisista ratkaisuista niiden kulutuksen ja ympäristöhaittojen vähentämiseksi, sekä tavoista ehkäistä kertakäyttöisistä annospakkauksista syntyvää roskaamista (ETL, MaRa ja PTY).

Edellä esitetty lista yritysten ja muiden yhteisöjen toimenpiteistä täydentyy myöhemmin jatkuvasti ja päivitetyn listan löytää sitoumus2050.fi -sivustolta.

*Kunkin toimenpiteen kohdalla on esitetty lyhenteillä (lyhenteet on avattu sopimuksen määritelmässä), minkä yhdistyksen jäseniä tai yhdistysten edustamilla toimialoilla toimivia järjestöihin kuulumattomia yrityksiä tai muita yhteisöjä toimenpiteet koskevat. **Yritys tai muu yhteisö valitsee sitoumukselleen sitoumusta tehdessään sitä koskevan vähimmäismäärän toimenpiteitä.** Sitoumusta on kuitenkin mahdollista täydentää joustavasti esimerkiksi lisäämällä sille uusia toimenpiteitä tai täydentämällä jo valittujen toimenpiteiden mittareita uusilla mittareilla. Sitoumuksessa täytyy kuitenkin aina vähintään olla valittuna toimialoittain määritelty vähimmäismäärä toimenpiteitä. Yrityksen tai muun yhteisön sitoumukselle valittavien/valittujen toimenpiteiden vähimmäismäärät ovat seuraavat: **ETL, MaRa ja PTY viisi (5) toimenpidettä ja SPY**

kaksi (2) toimenpidettä. Toimenpiteiden vähimmäismäärien vaatimuksia voidaan päivittää tai kohdentaa vaatimuksia tarkemmin tiettyihin toimenpiteisiin, mikäli esimerkiksi vuonna 2025 tehty kokonaisvaltainen arviointi edellyttää laajempien ja/tai erikseen edellytetyjen kohdentumien toimien edellyttämistä yrityksiltä ja muilta yhteisöiltä. Edellä mainittuja vaatimuksia voidaan tarvittaessa muuttaa jo aiemminkin. Sitoumuksen tehneitä yrityksiä ja muita yhteisöjä tiedotetaan tässä tapauksessa sitoumukseen liittyvistä täydennystarpeista ja ohjeistetaan sitoumuksen päivittämisen aikatauluista ja ehdoista.

** -merkitty toimenpide on mahdollista valita sitoumukselle vasta, kun sopimusosapuolet ovat alkaneet määritellä, mille tiettyjen tuoteryhmien pakkaamisessa käytettävillä muovisilla kertakäyttöisillä annospakkauksille määrällisiä (kappalemääräiset) kulutuksen vähentämistavoitteita voivat yritykset ja muut yhteisöt asettaa. Näitä määritellään vaiheittain sopimusosapuolten kesken ja ** -merkityn toimenpiteen mittarit päivittyvät ja tulevat valittaviksi aina, kun uusi kokonaisuus on määritelty. Kyseisten annospakkausten kohdalla arvioidaan olevan merkittävä potentiaali niiden kulutuksen vähentämiselle.

6

SEURANTA JA VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI

Sopimuksen vuosittaisessa seurannassa hyödynnettävää määrällistä tietoa kerätään edellä kohdassa 3 esitetyn mukaisesti pääosin yritysten ja muiden yhteisöjen tuottajavastuuraportoinnin yhteydessä. Tuottajavastuuyhteisö/t vastaa/vat tiedoista laadittavan yhteenvedon koostamisesta ELY-keskukselle, joka toimittaa ministeriölle ennakkotiedot hyödynnettäväksi vuosittaisessa seurannassa. Tarkistetut ja vahvistetut tiedot saadaan myöhemmin ja sopimuksen seurannassa käytettäviä lukuja tarkennetaan tarvittaessa näiden tietojen pohjalta. Tietoja sopimuksen seurannan tueksi voidaan tarvittaessa kerätä myös erillisselvitysten kautta. Yhdistykset raportoivat vuosittain omista toimenpiteistään ja sopimuksen kattavuustavoitteiden toteutumisesta. Ministeriö raportoi omista toimistaan osana vuosittain laadittavaa yhteenvetoa. Sitoumuksen tehneet yritykset ja muut yhteisöt raportoivat omat tietonsa (tehtävät toimenpiteet ja niiden edistymisen) sitoumus2050.fi -sivustolla.

Sopimuksen johtoryhmä seuraa vähintään seuraavia asioita:

1. kalenterivuositain markkinoille saatettujen kokonaan muovista valmistettujen kertakäyttöisten elintarvikepakkausten (annospakkaukset) sisältämän muovin määrää Suomessa ja/tai sopimuksessa mukana olevilla toimialoilla;
2. kalenterivuositain markkinoille saatettujen kokonaan muovista valmistettujen kertakäyttöisten juomamukien sisältämän muovin määrää Suomessa ja/tai sopimuksessa mukana olevilla toimialoilla;
3. kalenterivuositain markkinoille saatettujen osittain muovista valmistettujen kertakäyttöisten elintarvikepakkausten (annospakkaukset) sisältämän muovin ja muun materiaalin määriä, sekä pakkausten sisältämien materiaalien kokonaismäärää Suomessa ja/tai sopimuksessa mukana olevilla toimialoilla;
4. kalenterivuositain markkinoille saatettujen osittain muovista valmistettujen kertakäyttöisten juomamukien sisältämän muovin ja muun materiaalin määriä, sekä juomamukien sisältämien materiaalien kokonaismäärää Suomessa ja/tai sopimuksessa mukana olevilla toimialoilla;
5. arvioita muovisten kertakäyttöisten annospakkausten kappalemäärien kehittymisestä (mikäli arvioita on saatavissa);
6. sopimuksen kohdassa 8 määriteltyjen toimialakohtaisten kattavuustavoitteiden toteutumista ja sitoumuksen tehneiden yritysten ja muiden yhteisöjen määrän kehittymistä;
7. muita mahdollisesti myöhemmin määriteltäviä seurattavia kokonaisuuksia sen mukaisesti, millaisia määrällisiä (jos määrällisiä tavoitteita asetetaan, niitä myös seurataan) ja laadullisia tavoitteita sopimukselle myöhemmin asetetaan (raportointivastuista ja seurannasta sovitaan erikseen);
8. ministeriön ja yhdistysten tekemiä toimenpiteitä ja niiden tehokkuutta (laadullinen arvio); ja
9. sitoumuksen tehneiden yritysten ja muiden yhteisöjen tekemiä toimenpiteitä ja niiden edistymistä (esimerkiksi laadullinen arvio) kuten seuranta on näiden osalta myöhemmin tässä sopimuksen kohdassa esitetty.

Kohtien 1-4 osalta tavoitteiden edistymistä seurataan edellä esitetyn lisäksi myös prosentuaalisena kehityksenä.

Lisäksi direktiivin artikla 4 kansalliseen toimeenpanoon saattaa liittyä muita seurattavia koko-

naisuuksia, joista tulee raportoida Euroopan komissiolle. Ministeriö seuraa kyseisiä kokonaisuuksia sopimuksen seurannan rinnalla.

Yhdistykset raportoivat tekemistään toimenpiteistä vuosittain suoraan ministeriölle. Raportoinnista tulee ilmetä yhdistyksen/yhdistysten toteuttamat toimenpiteet kuvauksineen ja laadullinen arvio toimien vaikuttavuudesta (tehokkuudesta). Mahdollisuuksien mukaan toimien laajuudesta raportoidaan kvantitatiivisten mittarien avulla. Lisäksi yhdistykset laativat ministeriön käyttöön arvion sopimuksen toimialakohtaisesta kattavuudesta oman toimialansa osalta siinä muodossa kuin se on kattavuustavoitteisiin määritelty. Yhdistysten raportointi tapahtuu vuosittain 31.8 mennessä ja siinä huomioidaan edellisen raportointikerran jälkeen ja raportointihetken mennessä toteutetut toimenpiteet ja kattavuustavoitteen toteutumisen tilanne raportointihetkellä.

Sitoumuksen tehneet yritykset tai muut yhteisöt raportoivat toteuttamistaan toimenpiteistä kalenterivuositteittäin sitoumus2050.fi -sivustolla. Pelkkään green deal -sopimukseen sitoutuneet raportoivat toimenpiteensä green deal -sitoumuksensa alla ja sopimuksen lisäksi elintarvikealan materiaalitehokkuuden sitoumukseen sitoutuneet osana materiaalitehokkuuden sitoumuksensa raportointia (raportointi tapahtuu siis vain yhden kerran). Raportointi tapahtuu aina raportointivuotta seuraavan vuoden toukokuun loppuun mennessä. Sopimuksen liitteenä 2 on esitetty lista yrityksille ja muille yhteisöille suunnatuista (green deal mukaisista) toimenpiteistä ja toimenpiteiden mittareista (määrälliset ja laadulliset mittarit). Lista täydentyy myöhemmin jatkuvasti ja päivitetyn listan löytää sitoumus2050.fi -sivustolta.

Motiva laatii yhteenvedon elintarvikealan materiaalitehokkuuden sitoumukseen ja green deal -sopimukseen (molempiin) sitoutuneiden toimijoiden toimenpiteistä. Yhteenveto pohjautuu yritysten ja muiden yhteisöjen sitoumus2050.fi -sivustolla raportoimiin tietoihin. Yhteenvedon tarkoituksena on kuvata yritysten ja muiden yhteisöjen tekemien toimenpiteiden merkittävyyttä ja vaikuttavuutta green deal -sopimuksen määrällisten ja laadullisten tavoitteiden kannalta. Yhteenveto laaditaan osana elintarvikealan materiaalitehokkuuden sitoumustoimintaa. Motiva toimittaa vuosittaisen yhteenvedon ministeriölle raportointivuotta (kalenterivuotta) seuraavana vuonna 31.8 mennessä. Pelkkään green deal -sopimukseen sitoutuneiden tekemiä toimenpiteitä seurataan (esimerkiksi laadullinen arvio) sopimuksen seurannan ja kehittämisen tarpeiden näkökulmasta ja tarpeiden vaatimalla tasolla (toimenpiteistä ei kuitenkaan lähtökohtaisesti laadita erillisiä kalenterivuositteaisia yhteenvetoja). Erikseen näin sovittaessa, voi Motiva laatia yhteenvedon, jossa huomioidaan myös edellä mainittujen pelkkään green deal -sopimukseen sitoutuneiden yritysten ja muiden yhteisöjen tekemät toimenpiteet. Tämän yhteenvedon rahoituksesta tulee sopimusosapuolten sopia erikseen. Mikäli Motiva ei jostain syystä pysty toteuttamaan edellä mainittua yhteenvetoa elintarvikealan materiaalitehokkuuden sitoumukseen ja green deal -sopimukseen (molempiin) sitoutuneiden toimijoiden toimenpiteistä, toteutetaan kyseisiin green deal -sitoumuksiin liittyvä seuranta vastaavalla tavalla kuin pelkkään green deal -sopimukseen sitoutuneiden kohdalla. Tässä tapauksessa ei myöskään määrällisten tavoitteiden asettamisen tueksi tarkoitettua vuotta 2022 koskevaa tietoa yritysten ja muiden yhteisöjen tekemistä toimista pystytä tuottamaan tarvittavalla tarkkuudella.

Yritysten ja muiden yhteisöjen tuottajavastuuraportoinnin yhteydessä raportoitavat tiedot kerätään niin, että tuottajavastuu-yhteisö/t voi/vat laatia ja toimittaa tietoista koostetun yhteenvedon ELY-keskukselle aina raportointivuotta (kalenterivuotta) seuraavana vuonna 30.6 mennessä. ELY-keskus toimittaa ministeriölle ennakkotiedot aina raportointivuotta (kalenterivuotta)

seuraavana vuonna 31.8 mennessä ja tarkistetut ja vahvistetut tiedot viimeistään 18 kuukauden päästä raportointivuoden (kalenterivuoden) päättymisestä.

Ministeriö koostaa sopimuksessa seurattavista edellä esitetyistä asiakokonaisuuksista vuosina 2023-2027 vuosittaisen yhteenvedon johtoryhmän hyödynnettäväksi. Yhteenvedo laaditaan aina vuoden loppuun mennessä ja siinä huomioidaan 31.8 mennessä ministeriölle toimitetut edellistä kalenterivuotta koskevat määrälliset (ennakko)tiedot ja yhdistysten ja Motivan raportoimat tiedot. Lisäksi yhteenvedo sisältää tiedot ministeriön toteuttamista toimenpiteistä. Vuosina 2023 ja 2024 yhteenvedo tehdään kuitenkin niin, että sitä voidaan hyödyntää erityisesti sopimukselle asetettavien määrällisten tavoitteiden määrittämisen ja mahdollisen tarkistamisen tukena. Vuonna 2022 laaditaan yhteenvedo niiden tietojen pohjalta, mitä on siinä kohtaa saatavilla. Tarkistetut ja vahvistetut määrälliset tiedot saadaan vasta viiveellä ja yhteenvedoja tarkennetaan tarvittaessa vielä näiden tietojen pohjalta myöhemmin. Laadittuja yhteenvedoja hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan myös sopimukselle asetettavien laadullisten lisätavoitteiden määrittämisen tukena. Yhteenvedojen laatimisen aikataulut ja laatu ovat vahvasti sidonnaisia siihen, että vaadittavat tiedot saadaan kerättyä, koottua ja toimitettua ministeriölle sopimuksen kohdissa 3 ja 6 esitetyissä aikatauluissa ja laajuudessa. Muiden mahdollisten sopimuksen seurantaan, jatkokehittämiseen tai täydentämiseen liittyvien tietojen osalta katsotaan aina tilannekohtaisesti, miten ja missä yhteydessä niitä käsitellään ja hyödynnetään.

Ministeriö arvioi marraskuussa 2023, 1) miten hyvin on saavutettu sopimuksen kohdassa 8 määritellyt toimialakohtaiset kattavuustavoitteet (kattavuustavoitteiden toteutumista seurataan säännöllisesti myös vuosien 2024-2026 aikana), ja 2) onnistutaanko vuoden 2023 loppuun mennessä sopimukselle asettamaan direktiivin mukaiset kunnianhimoiset määrälliset ja laadulliset lisätavoitteet. Näiden arvioiden pohjalta ministeriö tekee päätöksensä sopimuksen jatkamisesta tai irtisanomisesta. Mikäli sopimuksen jatkaminen nähdään tehtyjen arvioiden pohjalta mahdollisena, tulee kaikkien sopimusosapuolten (johtoryhmän) vuoden 2023 loppuun mennessä hyväksyä vielä erikseen yhteisellä päätöksellä sopimukseen tehtävät muutokset (esimerkiksi sopimukselle asetettavat määrälliset ja laadulliset lisätavoitteet), joiden ministeriö arvioi täyttävän direktiivin asettamat vaatimukset. Tämän jälkeen tulee päivitetyn/täydennetyn sopimuksen sisältö vielä erikseen hyväksyttävä Euroopan komissiolla. Mikäli Euroopan komissio arvioi, ettei sopimuksen sisältö ole direktiivin vaatimusten perusteella riittävä, ryhdytään jatkotoimiin; joko sopimuksen sisällön päivittämiseksi/täydentämiseksi tai ministeriön niin päättäessä, sopimuksen välittömäksi irtisanomiseksi. Mikäli vuonna 2023 saatavilla olevissa vuoden 2022 tiedoissa, joiden pohjalta määrälliset tavoitteet on asetettu, havaitaan myöhemmin merkittäviä puutteita, on tavoitetasoja mahdollista tarkistaa vuoden 2024 aikana silloin saatavilla olevan tiedon pohjalta. Tarpeelliset muutokset (päivitetyt ministeriön arvion mukaisesti direktiivin vaatimukset täyttävät määrälliset ja laadulliset tavoitteet) sopimukseen hyväksytään johtoryhmän yhteisellä päätöksellä vuoden 2024 aikana. Tämän jälkeen ministeriö arvioi, tuleeko päivitetyn/täydennetyn sopimuksen sisältö vielä erikseen hyväksyttävä Euroopan komissiolla. Mikäli sopimus edellä esitetyissä tilanteissa irtisanotaan, ryhdytään valmistelemaan lainsäädäntötoimia.

Lisäksi ministeriö laatii tai teettää osin tai kokonaisuudessaan ulkopuolisella riippumattomalla taholla vuoden 2025 aikana (kun vuoden 2024 tiedot ovat saatavilla, määrällisten tietojen osalta ennakkotiedot) kokonaisvaltaisen arvioinnin sopimuksessa mainittujen toimenpiteiden vaikutuksista ja tehokkuudesta sopimuksen tavoitteiden saavuttamisessa. Samalla arvioidaan yleisesti sopimuksen vaikutuksia. Jos tämä arviointi osoittaa, että toteutetut toimenpiteet eivät ole tarpeeksi tehokkaita sopimuksen tavoitteiden saavuttamiseksi, arvioi ministeriö tarvetta/mahdollisuutta päivittää sopimusosapuolten toimenpiteitä ja täydentää sopimusta lisätoimenpiteillä (sopimusosapuolille ja yrityksille ja muille yhteisöille). Mikäli ministeriön harkinnan perusteella

on sopimusosapuolten toimenpiteitä päivittämällä ja sopimusta lisätoimenpiteillä täydentämällä mahdollista saavuttaa sopimukselle asetetut tavoitteet, päättää ministeriö sopimuksen päivittämisen/täydentämisen käynnistämisestä. Johtoryhmä suunnittelee lisätoimenpiteet, sekä muut muutokset ja päättää yhteisellä päätöksellä sopimuksen päivittämisestä/täydentämisestä niiden osalta. Sopimusta päivitetään/täydennetään vuoden 2025 loppuun mennessä tarpeellisiksi katsottujen sopimusta täydentävien lisätoimenpiteiden, sekä muiden muutosten sisällyttämiseksi sopimukseen. Yritykset ja muut yhteisöt voivat samalla niin halutessaan täydentää aiemmin tekemiensä sitoumuksia esimerkiksi uusilla toimenpiteillä. Mikäli sopimusta ei saada vuoden 2025 loppuun mennessä täydennettyä lisätoimenpiteillä ja sopimusosapuolten toimenpiteitä ei saada päivitettyä muutoksilla, joiden avulla ministeriön harkinnan perusteella sopimukselle asetetut tavoitteet olisi mahdollista saavuttaa, tai tehdyn kokonaisvaltaisen arvioinnin ja ministeriön sen perusteella tekemän arvion mukaan sopimusosapuolten toimenpiteitä päivittämällä ja sopimusta lisätoimenpiteillä täydentämällä ei ole mahdollista riittävän tehokkaasti saavuttaa sopimukselle asetettuja tavoitteita, tekee ministeriö päätöksensä sopimuksen irtisanomisesta. Irtisanomistilanteessa ryhdytään valmistelemaan lainsäädäntötoimia.

Lisäksi sopimuksen kokonaisvaltainen arviointi tehdään tai teetetään (osin tai kokonaisuudessaan ulkopuolisella riippumattomalla taholla) vuonna 2027 (kun vuoden 2026 tiedot ovat saatavilla, määrällisten tietojen osalta ennakkotiedot), jolloin tarkastellaan sopimuksen onnistumista tavoitteiden saavuttamisessa ja toimenpiteiden toteuttamisessa. Vuonna 2027 tehtävän arvioinnin yhteydessä arvioidaan myös sopimuksen ja muiden direktiivin artiklan 4 tarkoittamien kansallisesti toteutettujen kulutuksen vähentämistoimien onnistumista direktiivin vaatimusten täyttämisen näkökulmasta. Samalla arvioidaan, onko tarvetta sopimuksen tai muiden toimien jatkamiselle, tai muille mahdollisille ohjauskeinoille direktiivin asettamiin vaatimuksiin vastaimiseksi, vai voidaanko direktiivin asettamat vaatimukset artikla 4 osalta osoittaa täytetyiksi. Sopimuksen jatkaminen saattaa olla perusteltua myös muut näkökohdat huomioiden.

Kokonaisvaltaisten sopimuksen vaikutusten ja tehokkuuden arviointien tulokset julkaistaan sitoumus2050.fi -sivustolla.

7

SOPIMUKSEN JOHTORYHMÄ

Ministeriö asettaa johtoryhmän (sopimuksen johtoryhmä) seuraamaan ja edistämään sopimuksen toteuttamista. Johtoryhmä koostuu sopimusosapuolten edustajista (kaikki sopimusosapuolet edustettuina). Johtoryhmä kokoontuu aina tarvittaessa käsittelemään sille kuuluvia asiakokonaisuuksia ja suunnittelemaan ja/tai päättämään yhteisellä päätöksellä sopimukseen tehtävistä päivityksistä/täydennyksistä ja muista muutoksista. Johtoryhmän puheenjohtajana ja koollekutsujana toimii ministeriö.

Johtoryhmä edistää ja seuraa edellä kohdassa 6 esitettyjen asiakokonaisuuksien kautta sopimuksen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista. Johtoryhmä vastaa sopimukselle myöhemmin asetettavien määrällisten ja laadullisten lisätavoitteiden, sekä mahdollisten uusien tavoitteiden suunnittelusta ja täydentämisestä sopimukseen kuten sopimuksen kohdassa 3 on esitetty. Johtoryhmä myös määrittelee sopimuksen kohdan 5 mukaisesti, millaisia tavoitteita sitoumuksen tekevät yritykset ja muut yhteisöt voivat sitoumuksessaan asettaa. Johtoryhmä päättää tarvittaessa myöhemmin myös tavoitteiden päivittämisestä/täydentämisestä. Johtoryhmässä käsitellään mahdollisesti laadittavien erillisselvitysten tuloksia tai muuta sopimuksen tavoitteiden ja toteuttamisen kannalta hyödyllistä tietoa. Johtoryhmä pyrkii tunnistamaan kerätyn ja saatavilla olevan tiedon pohjalta tehokkaimpia keinoja muovisten kertakäyttöisten annospakkausten kulutuksen vähentämiseksi. Johtoryhmä vastaa myös sopimuksen kohtien 3 ja 6 mukaisesti tarvittaessa sopimusosapuolten toimenpiteiden päivittämisestä ja sopimuksen täydentämisestä uusilla lisätoimenpiteillä ja mittareilla, sekä suunnittelee muut tarpeelliset/tehtävät muutokset ja päättää sopimuksen päivittämisestä/täydentämisestä edellä mainittujen osalta ja päivittää sopimusta tämän mukaisesti. Johtoryhmä myös pohtii tarpeita/mahdollisuuksia jatkaa sopimuksen voimassaoloa vuoden 2027 jälkeen.

Johtoryhmän yhteisellä päätöksellä tarkoitetaan johtoryhmän kaikkien jäsenten (kaikkien sopimusosapuolten) hyväksymää päätöstä. Johtoryhmässä pyritään toimimaan tavalla, jolla kaikille sopiva ratkaisu löydettäisiin.

8

SOPIMUKSEN KESTO, IRTISANOMINEN, SOPIMUKSESTA JA SITOUKSESTA IRTAUTUMINEN SEKÄ SOPIMUKSESTA JA SITOUKSESTA EROTTAMINEN

Sopimus tulee voimaan, kun se on allekirjoitettu, ja **on voimassa vuoden 2027 loppuun asti**. Vuonna 2027 tehtävän arvioinnin yhteydessä arvioidaan tarvetta sopimuksen jatkamiselle. Mikäli ei voida osoittaa, että direktiivin artikla 4 asettamat vaatimukset olisi täytetty (sopimuksella ja muilla kansallisilla toimilla) ja todetaan, että sopimuksen jatkaminen olisi tarkoituksenmukainen keino vaatimusten täyttämiseksi, päivitetään/täydennetään sopimusta tarvittavilta osin ja sovitaan uudesta sopimuskaudesta vuoden 2027 jälkeen. Sopimuksen jatkaminen saattaa olla perusteltua myös muut näkökohdat huomioiden.

Tämän sopimuksen osapuolet ja sitoumuksen tehneet yritykset ja muut yhteisöt pyrkivät toimimaan siten, että sopimuksen toimenpiteet ja tavoitteet toteutuvat.

Jos tämä sopimus on ristiriidassa lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten kanssa, on etusija annettava laille, säännökselle tai määräykselle. Tämä sopimus ei estä ministeriötä tai valtiota valmistelemasta lainsäädäntöä tai ryhtymästä toimenpiteisiin, jotka ovat tarpeen Suomea sitovien kansainvälisten velvoitteiden tai Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöön panemiseksi.

Ministeriö voi irtisanoa tämän sopimuksen välittömästi, mikäli 1) marraskuussa 2023 tehtävä arviointi osoittaa, ettei alla määriteltyjä toimialakohtaisia kattavuustavoitteita ole saavutettu tai kattavuus heikkenee vuosien 2024-2026 aikana niin, ettei kattavuustavoitteita enää saavuteta. Ministeriö voi irtisanoa sopimuksen välittömästi myös, mikäli 2) sopimukselle ei onnistuta sopimuksen kohdan 6 mukaisesti asettamaan direktiivin mukaisia kunnianhimoisia määrällisiä ja laadullisia lisätavoitteita. Lisäksi mikäli 3) sopimukselle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen vaikuttaa sopimuksen kohdan 6 mukaisen vuonna 2025 tehtävän arvioinnin perusteella sopimuksessa esitetyillä toimilla epätodennäköiseltä, a) eikä tehdyn kokonaisvaltaisen arvioinnin ja ministeriön sen perusteella tekemän arvion mukaan sopimusosapuolten toimenpiteitä päivittämällä tai sopimusta lisätoimenpiteillä täydentämällä ole mahdollista riittävän tehokkaasti saavuttaa sopimukselle asetettuja tavoitteita, tai b) kokonaisvaltaisen arvioinnin jälkeen (mahdollisesti) käynnistetyssä sopimuksen toimenpiteiden päivittämisessä ja täydentämisessä ei ministeriön harkinnan perusteella saada vuoden 2025 loppuun mennessä päivitettyä/täydennettyä sopimusta sopimuksen tavoitteiden saavuttamisen kannalta tarpeeksi tehokkailla muutoksilla, voi ministeriö irtisanoa sopimuksen välittömästi. Lisäksi ministeriö voi irtisanoa tämän sopimuksen, jos 4) toimintaympäristö tai -olosuhteet ovat muuttuneet sopimuksen solmimistilanteeseen verrattuna olennaisesti ja tavalla, jota sopimusosapuolet eivät ole voineet kohtuudella ennakoida. Ministeriön on mahdollista irtisanoa tämä sopimus välittömästi myös, mikäli 5) Euroopan komissio arvioi, ettei sopimuksella pystytä täyttämään direktiivin artikla 4 asettamia vaatimuksia. Irtisanomisen jälkeen ministeriö valmistelee pikimmiten ehdotukset tarvittavista lainsäädäntötoimista direktiivin artiklan 4 kansalliseksi toimeenpanemiseksi niiltä osin, kuin toimeenpano olisi tapahtunut tämän sopimuksen kautta. Jätelain valtuussäännöksessä on esitetty, että tarvittaessa direktiivin artiklan 4 toimeenpanosta säädetään asetus-teitse. Euroopan komission suuntaan raportoidaan tarvittaessa tehdyistä lisätoimista ja direktiivin artiklan 4 toimeenpanon tilanteesta.

Toimialoille on asetettu sopimuksen osalta seuraavat toimialakohtaiset kattavuustavoitteet, jotka tulisi olla saavutettu marraskuussa 2023 (kattavuustavoitteiden toteutumista seurataan säännöllisesti myös vuosien 2024-2026 aikana):

- 1. Elintarviketeollisuus: vähintään 70 prosenttia (%) direktiivin artikla 4 soveltamisalan kannalta merkittävimmistä ETL jäsenyrityksistä** sitoutuu mukaan sopimukseen (tavoitteena on saada sopimukseen mukaan merkittävä osa sekä direktiivin artikla 4 soveltamisalaan kuuluvista yrityksistä että annospakkauksista);
- 2. Matkailu- ja ravintolapalvelut: 33 prosenttia (%) ravintola-alan (sisältäen kahvilat) liikevaihdosta** on sopimuksen piirissä (läheskään kaikki ravintola-alan toimijat eivät käytä sopimuksen mukaisia muovisia kertakäyttöisiä annospakkauksia, keskitytään siis erityisesti saamaan mukaan ne toimijat, jotka näitä käyttävät);
- 3. Päivittäistavarakauppa: kaikki PTY jäsenyritykset** sitoutuvat mukaan sopimukseen (**vähittäiskaupan** yritykset, joiden **markkinaosuus** oli vuonna 2020 **yli 96 prosenttia (%)** ja **Food-service-tukkukaupan** yritykset, joiden **markkinaosuus** oli **noin 50 prosenttia (%)**) ja
- 4. Suomen pakkausyhdistys: kaikki** direktiivin artikla 4 soveltamisalan näkökulmasta **merkittävät kotimaiset pakkausvalmistajat** sitoutuvat mukaan sopimukseen (**vähintään 80 % kotimaan valmistuksesta**).

Yhdistys voi irtisanoutua sopimuksesta ilmoittamalla siitä kirjallisesti ministeriölle. Tässä tilanteessa tulee arvioida, voidaanko sopimuksen nähdä edelleen olevan tarpeeksi kattava, vai tulisiko sopimuksen voimassaolon päättyä yhdistyksen irtisanoutumisen ajankohtaan. Arvion sopimuksen irtisanomisesta tekee ministeriö.

Yritys tai muu yhteisö voi irtisanoa sitoumuksensa poistamalla sen sitoumus2050.fi -sivustolta.

Ministeriö voi erottaa yhdistyksen sopimuksesta tai yrityksen tai muun yhteisön sitoumuksista, jos yhdistys, yritys tai muu yhteisö ei toteuta niitä velvoitteita, joihin se on sitoutunut. Erottamisperusteena ovat toistuvat laiminlyönnit sopimuksen tai sitoumuksen mukaisten velvoitteiden toimeenpanossa tai niiden raportoinnissa. Havaittuaan sopimus- tai sitoumusvelvoitteen laiminlyönnin ministeriö lähettää yhdistykselle, yritykselle tai muulle yhteisölle huomautuksen. Jos yhdistys, yritys tai muu yhteisö ei sille annettussa kohtuullisessa määräajassa korjaa toimintaansa hyväksyttävästi, voi ministeriö päättää sen erottamisesta. Mikäli yhdistys erotetaan sopimuksesta, tulee arvioida, voidaanko sopimuksen nähdä edelleen olevan tarpeeksi kattava, vai tulisiko sopimuksen voimassaolon päättyä yhdistyksen erottamisen ajankohtaan. Arvion sopimuksen irtisanomisesta tekee ministeriö.

Mikäli sopimus irtisanotaan, päättyy sopimukseen tehtyjen sitoumusten voimassaolo (sitoumuksent irtisanotaan) sopimuksen irtisanomisen ajankohtaan.

Mikäli sopimusta päivitetään/täydennetään myöhemmin, hyväksyy johtoryhmä yhteisellä päätöksellä muutokset sopimukseen. Ministeriö vastaa mahdollisimman pian sopimuksen muuttamisesta sopimukseen sitoumuksen tehneiden tiedottamisesta sopimukseen tehtyjen muutosten osalta. Samalla ohjeistetaan, miten muutokset vaikuttavat sitoumuksen tehneiden toimintaan. Yritykset ja muut yhteisöt voivat samalla (ja jatkuvasti) niin halutessaan täydentää aiemmin tekemiänsä sitoumuksia esimerkiksi uusilla toimenpiteillä. **Mikäli valittavien toimenpiteiden vähimmäismäärien vaatimuksia (yrityksille ja muille yhteisöille) päivitetään tai vaatimuksia kohdennetaan tiettyihin yritysten tai muiden yhteisöjen toimenpiteisiin**, tulee niiden sopimukseen sitoutuneiden, joita tehdyt päivitykset/lisäykset koskevat, **täydentää**

sitoumuksensa vastaamaan päivitettyjä/lisättyjä vaatimuksia kahden kuukauden kuluessa johtoryhmän päätöksestä. Mikäli yritys tai muu yhteisö ei hyväksy muutoksia sopimuksessa (tai mahdollisesti myös sitoumuksessa), voi se irtisanoa sitoumuksensa poistamalla sen sitoumus2050.fi -sivustolta viimeistään kahden kuukauden kuluessa johtoryhmän päätöksestä. Jollei yritys tai muu yhteisö poista sitoumustaan sitoumus2050.fi -sivustolta, katsotaan sen hyväksyneen sopimukseen tehdyt muutokset. Sitoumukset tulee tarvittaessa täydentää sovituissa määräajassa.

Tämä sopimus ja sitoumukset ovat oikeudelliselta luonteeltaan sen kaltaisia, **ettei sopimuksen osapuolille tai sitoumuksen tehneille yrityksille tai muille yhteisöille voi aiheutua missään tilanteissa sopimusta tai sitoumusta koskien seuraamuksia, kuten vahingonkorvausvelvollisuutta tai muita oikeudellisia sanktioita**. Tilanteet koskevat esimerkiksi sopimuksen irtisanomista, sopimuksesta tai sitoumuksesta irtautumista tai niistä erottamista sekä tilanteita, joissa on kyse muutoin sopimuksen mukaisten velvoitteiden noudattamisesta. Tämä ei kuitenkaan poissulje sitä mahdollisuutta, että tarvittaessa ministeriö ryhtyy valmistelemaan lainsäädäntöä direktiivin artiklan 4 tarkoittamien toimien toteuttamiseksi kansallisesti, mikäli sopimus irtisanotaan.

Tämä sopimus laaditaan yhtenä kappaleena, joka säilytetään ministeriössä. Yhdistyksille toimitetaan jäljennökset allekirjoitetusta sopimuksesta.

Allekirjoitettu sopimus julkaistaan sitoumus2050.fi -sivustolla.

ALLEKIRJOITUKSET

Päivämäärä ja paikka:

Emma Kari

ympäristö- ja ilmastoministeri

Ympäristöministeriö

Päivämäärä ja paikka:

Mikko Käkelä

toimitusjohtaja

Elintarviketeollisuusliitto ry

Päivämäärä ja paikka:

Timo Lappi

toimitusjohtaja

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Päivämäärä ja paikka:

Kari Luoto

toimitusjohtaja

Päivittäistavarakauppa ry

Päivämäärä ja paikka:

Antro Säilä

toimitusjohtaja

Suomen Pakkausyhdistys ry

Määritelmä 2

Sopimuksen puitteissa pakkauksen kansi on olennainen osa elintarvikepakkausta ja juomamukia (yhdessä kertakäyttöiset muoviset annospakkaukset) ja sopimuksen tavoitteet koskevat yhtä lailla pakkausten kansiä kuin pakkausten muitakin osia. Mikäli elintarvikepakkaukseen tai juomamukiin pakataan valmiita ruoka- ja juoma-annoksia (sopimuksen määritelmä 1) ja pakkauksen tai juomamukin kansi sisältää muovia, on pakkaus tai juomamuki green deal -sopimuksen soveltamisalassa ja tavoitteiden piirissä, vaikkei pakkauksen muut osat lukuun ottamatta muovia sisältäisikään. Sama pätee myös, mikäli kansi on muuta materiaalia ja muu pakkaus sisältää muovia. Muun pakkauksen/juomamukin ja kannen sisältämä muovi ja muut materiaalit huomioidaan osana seurattavia ja sopimuksen tavoitteiden alaisia lukuja.

Muovinen kertakäyttöinen annospakkaus on yleensä yrityksen tai muun yhteisön asiakkailleen tarjoama ja se voidaan antaa asiakkaan käyttöön ilmaiseksi tai erillistä maksua vastaan. Muovista kertakäyttöistä annospakkausta voidaan käyttää joko mukaan otettavan valmiin ruoka- tai juoma-annoksen pakkaamiseen tai siitä voidaan myös nauttia valmis ruoka- tai juoma-annos paikan päällä.

Määritelmä 5

Uudelleenkäytettävä annospakkaus voidaan joko tarjota asiakkaalle tai se voi olla asiakkaan itse mukanaan tuoma (esimerkiksi uudelleenkäytettävä juomamuki). Esimerkiksi toimintaympäristön olosuhteet, sekä elintarvikehygieniasäädökset ja niiden elintarviketurvallisuudelle asettamat vaatimukset saattavat kuitenkin vaikuttaa siihen, voidaanko valmis ruoka- tai juoma-annos pakata asiakkaan itse mukanaan tuomaan pakkaukseen. Uudelleenkäytettävä annospakkaus voidaan antaa asiakkaan käyttöön ilmaiseksi tai erillistä maksua (esimerkiksi pantti) vastaan tai asiakas voi esimerkiksi saada alennusta ostoksestaan, mikäli hän käyttää sen pakkaamisessa omaa uudelleenkäytettävää pakkausta (esimerkiksi uudelleenkäytettävä juomamuki). Uudelleenkäytettävä annospakkaus voi olla yrityksen tai yhteisön itse hankkima tai esimerkiksi osa laajempaa panttijärjestelmää. Pääsääntöisesti uudelleenkäytettävää annospakkausta käytetään mukaan otettavan valmiin ruoka- tai juoma-annoksen pakkaamiseen, mutta siitä voidaan myös nauttia valmis ruoka- tai juoma-annos paikan päällä.

Määritelmä 6

Uudelleenkäytettävä astia voidaan antaa asiakkaan käyttöön ilmaiseksi tai erillistä maksua (esimerkiksi pantti) vastaan. Uudelleenkäytettävissä astioissa ei pääsääntöisesti oteta valmiita ruoka- tai juoma-annoksia mukaan, eikä asiakas yleensä tuo omaa uudelleenkäytettävää astiaa mukanaan.

Yritysten ja muiden yhteisöjen toimenpiteet ja niiden mittaaminen

Sitoumuksen tekemiselle tarjotaan kaksi erilaista polkua; 1) yrityksille ja muille yhteisöille, jotka sitoutuvat pelkästään green deal -sopimukseen ja 2) yrityksille ja muille yhteisöille, jotka sitoutuvat sekä green deal -sopimukseen että elintarvikealan materiaalitehokkuuden sitoumukseen.

1. Yritykset tai muut yhteisöt valitsevat sitoumuksensa sitoumusta tehdessään seuraavista toimenpiteistä **sitä koskevan vähimmäismäärän toimenpiteitä**. Sitoumusta on kuitenkin mahdollista täydentää joustavasti esimerkiksi lisäämällä sille uusia toimenpiteitä tai täydentämällä jo valittujen toimenpiteiden mittareita uusilla mittareilla. Sitoumuksessa täytyy kuitenkin aina vähintään olla valittuna toimialoittain määritelty vähimmäismäärä toimenpiteitä.

Yrityksen tai muun yhteisön sitoumukselle valittavien/valittujen toimenpiteiden vähimmäismäärät ovat seuraavat (valittava tarjolla olevista vaihtoehdoista):

- **elintarviketeollisuuden, ravintola- ja kahvila-alan ja päivittäistavarakaupan toimijat viisi (5) toimenpidettä**
- **pakkausmateriaalien ja pakkausten valmistajat ja pakkausten maahantuojat ja myyjät kaksi (2) toimenpidettä**

Toimenpiteiden vähimmäismäärien vaatimuksia voidaan tarvittaessa myöhemmin päivittää tai kohdentaa vaatimuksia tarkemmin tiettyihin toimenpiteisiin.

** -merkitty toimenpide on mahdollista valita sitoumukselle vasta, kun sopimusosapuolet ovat alkaneet määritellä, mille tiettyjen tuoteryhmien pakkaamisessa käytettäville muovisille kertakäyttöisille annospakkauksille määrällisiä (kappalemääräiset) kulutuksen vähentämistavoitteita voivat yritykset ja muut yhteisöt asettaa. Näitä määritellään vaiheittain sopimusosapuolten kesken ja ** -merkityn toimenpiteen mittarit päivittyvät ja tulevat valittaviksi aina, kun uusi kokonaisuus on määritelty. Kyseisten annospakkausten kohdalla arvioidaan olevan merkittävä potentiaali niiden kulutuksen vähentämiselle.

Yritykset tai muut yhteisöt voivat lisäksi lisätä sitoumukselleen uusia omia toimenpiteitä. Itse luotuja toimenpiteitä mittareineen ei kuitenkaan lasketa osaksi toimenpiteiden vähimmäismäärävaatimusta. Vähimmäismäärän täyttämiseksi huomioidaan ainoastaan sitoumussivustolla tarjolla olevista toimenpidevaihtoehdoista sitoumukselle valitut toimenpiteet mittareineen.

Tässä esitetty lista yritysten ja muiden yhteisöjen toimenpiteistä täydentyy myöhemmin jatkuvasti ja päivitetyn listan löytää sitoumus2050.fi -sivustolta.

2. **Jokaiselle valitulle toimenpiteelle on valittava vähintään yksi tarjolla olevista mittareista.** Kun kyseessä on määrällinen mittari, tulee sille ilmoittaa lähtötaso ja tavoitetaso mittaria valittaessa. **Mittareita listalta valittaessa on tärkeää huomioida, että kaikki sitoumuksessa listalta valitut ja myöhemmin sitoumussivustolla raportoitavat mittarit ovat julkisia.**

Toimenpiteelle on mahdollista luoda lisäksi itse omia mittareita (määrällisiä ja laadullisia), mutta **itse luodut mittarit eivät riitä toimenpiteen ainoiksi mittareiksi.** Pelkkään green deal -sopimukseen sitoutuvien yritysten ja muiden yhteisöjen itse luomat mittarit ja niiden kautta myöhemmin sitoumussivustolla raportoitavat tiedot ovat julkisia. Samanaikaisesti green deal -sopimukseen ja elintarvikealan materiaalitehokkuuden sitoumukseen sitoutuvien yritysten ja muiden yhteisöjen on mahdollista luoda omia mittareita, joiden osalta yritys tai muu yhteisö voi itse päättää, onko mittarissa raportoitavat tiedot julkisia vai ei julkisia.

3. Jotta yritysten ja muiden yhteisöjen vuonna 2022 tekemät toimet on mahdollista huomioida vuosille 2024-2026 asetettavia määrällisiä tavoitteita vuonna 2023 asetettaessa, tarvitaan luotettavaa tietoa todentamaan vuonna 2022 tehtyjen toimien vaikutukset markkinoille saatettujen muovisten kertakäyttöisten annospakkausten kappalemääriin ja/tai pakkausten sisältämän muovin määrään (kappale-/tonnimääräinen kehitys). Tämä tieto on tyyppillisesti ei julkista, eikä sitä siis pystytä keräämään julkisten mittareiden avulla. Sitoumussivustolla raportoitavat green deal -sopimukseen liittyvät mittarit ovat aina julkisia, joten tieto on kerättävä muilla tavoin.

Ei julkista tietoa voidaan kerätä green deal -sopimukseen ja elintarvikealan materiaalitehokkuuden sitoumukseen (molempiin) sitoutuneilta yrityksiltä ja muilta yhteisöiltä sitoumussivuston kautta niiden vuosiraportoinnin yhteydessä. Vuosiraportointi tapahtuu molempien sitoumusten osalta yhteisesti osana elintarvikealan materiaalitehokkuuden sitoumuksen raportointia. Tässäkin tapauksessa green deal -sopimukseen liittyvät mittarit ovat julkisia, mutta niiden tueksi voidaan kerätä myös ei julkista tietoa (ohjeistetaan tarkemmin osana elintarvikealan materiaalitehokkuuden sitoumuksen liittymisohjeistusta).

Kerättävän tiedon tarkkuus, laatu ja laajuus ovat vahvasti riippuvaisia siitä, miten tarkasti ja laajasti yritykset ja muut yhteisöt tiedon sitoumussivustolla raportoivat. Yritysten ja muiden yhteisöjen tekemien toimenpiteiden merkittävyyden ja vaikuttavuuden (green deal -sopimuksen määrällisten ja laadullisten tavoitteiden kannalta) arviointi pohjautuu vahvasti tähän sitoumussivuston kautta saatuun tietoon. Tehdyn arvioinnin luotettavuus vaikuttaa suoraan siihen, onko vuonna 2022 tehdyt toimet mahdollista huomioida sopimuksen määrällisiä tavoitteita määriteltäessä. Myöhemmin ei julkinen tieto auttaa todentamaan sopimuksella saavutettuja vaikutuksia.

Yrityksiä ja muita yhteisöjä kannustetaan raportoimaan julkisen tiedon lisäksi saavutettuja **kappale-/tonnimäärävähennyksiä ei julkisena tietona aina kuin mahdollista.** Tämä tieto tulee ainoastaan Motivan, ministeriön ja sopimuksen allekirjoittaneiden yhdistysten käyttöön. Määristä muodostetaan yhteenvetotietoa, josta ei ole tunnistettavissa yksittäisen toimijan tietoja.

4. Yrityksen tai muun yhteisön kannattaa sitoumusta tehdessään tutustua sopimuksen kohdasta 2 löytyviin tarkempiin määritelmiin.

Toimenpide	Julkiset mittarit	Julkisten mittareiden raportoinnin yhteydessä pyydettävät lisätiedot, tarkennukset raportointiin
<p>Muovisten kertakäyttöisten annospakkausten (elintarvikepakkaukset ja juomamukit) käyttäjät (pakkaavat toimijat) (Elintarviketeollisuuden, ravintola- ja kahvila-alan ja päivittäistavarakaupan yritykset ja muut yhteisöt) Toimenpiteistä a-p valitaan vähintään viisi (5) toimenpidettä, joille jokaiselle valitaan vähintään yksi (1) tarjolla olevista mittareista</p>		
<p>a. kerää oman toimintansa osalta tarvittavia tietoja kunnianhimoisten omien määrällisten tavoitteiden asettamiseksi myöhemmin</p> <p><i>Mikäli toimenpide a valitaan sitoumukselle, tulee myöhemmin asettaa myös määrällisiä mittareita (valita jokin toimenpiteistä, joissa määrällisiä mittareita on tarjolla). Kun määrällisten tavoitteiden asettamiseen liittyvä/t toimenpide/toimenpiteet mittareineen sitoumukselle valitaan ei lähtötason selvittämistä (toimenpidettä a) enää lasketa osaksi toimenpiteiden lukumäärää, kun vastataan toimenpiteiden vähimmäismäärän vaatimukseen.</i></p> <p><i>Tämä toimenpide koskee lähtötason selvittämistä liittyen toimenpiteissä b, c ja d asetettaviin määrällisiin tavoitteisiin.</i></p>	<p>a1 Lähtötason selvittäminen määrällisten mittarien lisäämiseksi sitoumukselle myöhemmin (toteutunut/ei toteutunut)</p>	
<p>b. asettaa kunnianhimoiset omat (prosentti)tavoitteet muovisten kertakäyttöisten annospakkausten kulutuksen ja/tai pakkausten sisältämän muovin määrän vähentämiseksi omassa toiminnassaan vuoden 2026 loppuun mennessä</p>	<p>b1 On vähentänyt muovisten kertakäyttöisten elintarvikepakkausten (kappalemääräistä) kulutusta vuoden 2026 loppuun mennessä, prosenttia verrattuna lähtötason tilanteeseen (määrä)</p>	<p><i>Valitun mittarin/valittujen mittareiden lähtötasona käytettävä vuosi/käytettävät vuodet</i></p>

<p><i>Sopimuksessa asetetaan vuonna 2023 vuosille 2024-2026 kalenterivuositteittaiset kunnianhimoiset määrälliset tavoitteet Suomessa markkinoille saatettujen muovisten kertakäyttöisten annospakkausten sisältämän muovin määrän (tonnia) vähentämiseksi. Vuonna 2024 määrällisten tavoitteiden tasoa saatetaan vielä tarkistaa, kun lähtötietoja on paremmin saatavilla. Tavoitteet asetetaan suhteessa vuoden 2022 lähtötasoon. Lisäksi tavoitteena on, ettei osittain muovista valmistettujen kertakäyttöisten annospakkausten sisältämän muun materiaalin kokonaismäärä (tonnia) kasva vuoden 2022 tasosta. Mikäli muovin määrälle asetetaan toimijakohtaisia tavoitteita, kannattaa toimijakohtaisesti asetettujen tavoitteiden tasoa peilata myöhemmin sopimukselle asetettujen tavoitteiden kanssa.</i></p> <p><i>Yritys määrittelee itse lähtötasona käytettävän vuoden (vuosi 2021, 2022 tai 2023) ja vertaa kehitystä (prosentteina) ko. vuoden lähtötilanteeseen.</i></p>	<p>b2 On vähentänyt muovisten kertakäyttöisten juomamukien (kappalemääräistä) kulutusta vuoden 2026 loppuun mennessä, prosenttia verrattuna lähtötason tilanteeseen (määrä)</p> <p>b3 On vähentänyt muovisten kertakäyttöisten elintarvikepakkausten sisältämän muovin määrää vuoden 2026 loppuun mennessä, prosenttia verrattuna lähtötason tilanteeseen (määrä)</p> <p>b4 On vähentänyt muovisten kertakäyttöisten juomamukien sisältämän muovin määrää vuoden 2026 loppuun mennessä, prosenttia verrattuna lähtötason tilanteeseen (määrä)</p>	
--	---	--

<p>c. asettaa kunnianhimoiset omat (prosentti)tavoitteet tiettyjen tuoteryhmien pakkaamisessa käytettävien muovisten kertakäyttöisten annospakkausten kulutuksen vähentämiselle omassa toiminnassaan vuoden 2026 loppuun mennessä**</p> <p><i>Sopimusosapuolet määrittelevät myöhemmin, mille tiettyjen tuoteryhmien pakkaamisessa käytettävälle muovisille kertakäyttöisille annospakkauksille määrällisiä (kappalemääräiset) kulutuksen vähentämistavoitteita voivat yritykset ja muut yhteisöt asettaa. Näitä määritellään vaiheittain sopimusosapuolten kesken ja toimenpiteen mittarit päivittyvät ja tulevat valittaviksi aina, kun uusi kokonaisuus on määritelty. Kyseisten annospakkausten kohdalla arvioidaan olevan merkittävä potentiaali niiden kulutuksen vähentämiselle.</i></p>	<p><i>Mittarit päivitetään myöhemmin</i></p>	
<p>d. asettaa kunnianhimoiset omat tavoitteet helposti kierrätettävien uudelleenkäytettävien annospakkausten käytön lisäämiseksi omassa toiminnassaan vuoden 2026 loppuun mennessä</p> <p><i>Mittareiden d1 ja d2 osalta uudelleenkäytettävien elintarvikepakkausten ja juomamukien osuus lasketaan kaikista käytetyistä (kertakäyttöiset, uudelleenkäytettävät) elintarvikepakkauksista ja juomamukeista. Mittareissa seurataan prosenttiosuuksien kehittymistä vuositasolla ja tavoitetaso asetetaan vuoden 2026 loppuun.</i></p>	<p>d1 Uudelleenkäytettävien elintarvikepakkausten osuus kaikista käytetyistä elintarvikepakkauksista, prosenttia vuoden 2026 loppuun mennessä (määrä)</p>	<p><i>Lähtötasona käytettävä vuosi</i></p> <p><i>Missä/millaisissa tuoteryhmissä uudelleenkäytettäviä elintarvikepakkauksia on mahdollista käyttää/käytetty? Mitä (ja missä tuoteryhmissä erityisesti) haasteita uudelleenkäytettävien pakkausten hyödyntämiseen liittyy?</i></p>

<p><i>Jos toimenpiteelle valitaan mittari/t d3 ja/tai d4, tulee lisäksi luoda kehitystä kuvaamaan oma/t mittari/t, jonka/joiden edistymistä myös seurataan.</i></p> <p><i>Uudelleenkäytettäviä elintarvikepakkauksia ja juomamukeja ei voida hyödyntää kaikessa pakkaamisessa tai kaikissa tilanteissa, mutta yrityksiä ja muita yhteisöjä kannustetaan hyödyntämään niitä aina, kun se on mahdollista. Nämä lähtökohdat on hyvä huomioida esimerkiksi määrällisiä tavoitteita asetettaessa; kokonaistavoite (uudelleenkäytettävien elintarvikepakkausten ja/tai juomamukien osuus kaikista käytetyistä elintarvikepakkauksista ja/tai juomamukeista) voidaan saavuttaa esimerkiksi hyödyntämällä uudelleenkäytettäviä pakkauksia tiettyjen tuoteryhmien pakkaamisessa, jolloin loppujen tuoteryhmien pakkaamisessa voidaan hyödyntää kertakäyttöisiä pakkauksia.</i></p> <p><i>Uudelleenkäytettävän elintarvikepakkauksen ja juomamukin tarkemmat määritelmät löytyvät green deal -sopimuksesta.</i></p>	<p>d2 Uudelleenkäytettävien juomamukien osuus kaikista käytetyistä juomamukeista, prosenttia vuoden 2026 loppuun mennessä (määrä)</p>	<p><i>Lähtötasona käytettävä vuosi</i></p> <p><i>Missä tilanteissa uudelleenkäytettäviä juomamukeja on mahdollista käyttää/käytetty? Mitä haasteita uudelleenkäytettävien juomamukien hyödyntämiseen liittyy?</i></p>
	<p>d3 On asettanut tavoitteet uudelleenkäytettävien elintarvikepakkausten käytön lisäämiseksi vuoden 2026 loppuun mennessä ja luonut edistystä seuraamaan oman mittarin (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p><i>Edistymistä seurataan mittarin d3 lisäksi itse luodun määrällisen tai laadullisen mittarin avulla.</i></p>
	<p>d4 On asettanut tavoitteet uudelleenkäytettävien juomamukien käytön lisäämiseksi vuoden 2026 loppuun mennessä ja luonut edistystä seuraamaan oman mittarin (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p><i>Edistymistä seurataan mittarin d4 lisäksi itse luodun määrällisen tai laadullisen mittarin avulla.</i></p>
<p>e. kartoittaa vaihtoehtoja muovisille kertakäyttöisille annospakkauksille ja korvaa niitä mahdollisuuksien mukaan helposti kierrätettävillä uudelleenkäytettävillä annospakkauksilla ja/tai uudelleenkäytettävillä astioilla</p>	<p>e1 On kartoittanut vaihtoehtoja ja korvannut muovisia kertakäyttöisiä elintarvikepakkauksia uudelleenkäytettävillä pakkauksilla ja/tai astioilla (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p><i>Miten hyvin uudelleenkäytettäviä vaihtoehtoja on tarjolla ja missä tuoteryhmissä niitä on pystytty erityisesti hyödyntämään? Mikä luo mahdollisesti haasteita niiden hyödyntämiseen laajemmin ja erityisesti missä tuoteryhmissä?</i></p>
	<p>e2 On kartoittanut vaihtoehtoja ja korvannut muovisia kertakäyttöisiä juomamukeja uudelleenkäytettävillä vaihtoehdoilla (toteutunut/ei toteutunut)</p>	

<p>f. kartoittaa vaihtoehtoja muovisille kertakäyttöisille annospakkauksille ja korvaa niitä mahdollisuuksien mukaan helposti kierrätettävillä muovilla sisältämättömillä kertakäyttöisillä annospakkauksilla</p>	<p>f1 On kartoittanut vaihtoehtoja ja korvannut muovisia kertakäyttöisiä elintarvikepakkauksia muovilla sisältämättömillä kertakäyttöisillä pakkauksilla (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p><i>Miten hyvin muovia sisältämättömiä vaihtoehtoja on tarjolla ja missä tuoteryhmissä niitä on pystytty erityisesti hyödyntämään? Mikä luo mahdollisesti haasteita niiden hyödyntämiseen laajemmin ja erityisesti missä tuoteryhmissä?</i></p>
<p>f2 On kartoittanut vaihtoehtoja ja korvannut muovisia kertakäyttöisiä juomamukeja muovilla sisältämättömillä kertakäyttöisillä mukeilla (toteutunut/ei toteutunut)</p>		
<p>g. kartoittaa helposti kierrätettäviä vähän muovia sisältäviä kertakäyttöisiä pakkausvaihtoehtoja ja hyödyntää niitä ja/tai keventää käyttämiään muovisia kertakäyttöisiä annospakkauksia vähentääkseen muovin määrää käyttämissään pakkauksissa</p> <p><i>Vähän muovia sisältävillä kertakäyttöisillä annospakkauksilla tarkoitetaan elintarvikepakkauksia ja juomamukeja kansineen, joiden muovipitoisuus on enintään kymmenen prosenttia (10 %) (pakkausten valmistuksessa käytettävien materiaalien painosta laskettuna).</i></p>	<p>g1 On kartoittanut vaihtoehtoja ja korvannut muovisia kertakäyttöisiä elintarvikepakkauksia vähän muovia sisältävillä kertakäyttöisillä pakkauksilla ja/tai keventänyt käyttämiään elintarvikepakkauksia (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p><i>Onko hyödynnetty vähän muovia sisältäviä vaihtoehtoja ja/vai kevennetty elintarvikepakkauksia tai juomamukeja? Missä tuoteryhmissä vähän muovia sisältäviä kertakäyttöisiä pakkauksia/mukeja on pystytty erityisesti hyödyntämään tai käytettyjä elintarvikepakkauksia/mukeja on pystytty keventämään?</i></p>
<p>g2 On kartoittanut vaihtoehtoja ja korvannut muovisia kertakäyttöisiä juomamukeja vähän muovia sisältävillä kertakäyttöisillä mukeilla ja/tai keventänyt käyttämiään juomamukeja (toteutunut/ei toteutunut)</p>		
<p>h. tarjoaa asiakkaille helposti kierrätettävää uudelleenkäytettävää annospakkausta niille valmiille mukaan otettaville ruoka- ja juoma-annoksille, joiden pakkaamiseen soveltuva uudelleenkäytettävä vaihtoehto löytyy</p>	<p>h1 On tarjonnut aktiivisesti uudelleenkäytettävää elintarvikepakkausta ja juomamukeja asiakkailleen aina kun se on mahdollista (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p><i>Onko toimijalla käytössään uudelleenkäytettäviä sekä elintarvikepakkauksia että juomamukeja vai vaan toisia (kumpia)?</i></p>

<p>i. tarjoaa kahvilassa/ravintolassa/kaupassa/toimistossa/toimipaikalla paikan päällä syötävän tai juotavan valmiin ruoka- ja juoma-annoksen uudelleenkäytettävistä astioista tai helposti kierrätettävistä uudelleenkäytettävistä annospakkauksista</p>	<p>i1 On tarjonnut paikan päällä syötävän tai juotavan valmiin ruoka- ja juoma-annoksen uudelleenkäytettävistä astioista tai elintarvikepakkauksista/juomamukeista aina kun se on mahdollista (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p><i>Missä tilanteissa tämä ei ole ollut mahdollista tai mitä esteitä toiminta luo uudelleenkäytettävien vaihtoehtojen hyödyntämiselle?</i></p>
<p>j. antaa alennusta valmiista ruoka- ja juoma-annoksesta, joka nautitaan paikan päällä kahvilassa/ravintolassa/kaupassa uudelleenkäytettävästä astiasta tai helposti kierrätettävästä uudelleenkäytettävästä annospakkauksesta tai otetaan mukaan helposti kierrätettävässä uudelleenkäytettävässä annospakkauksessa</p>	<p>j1 On antanut alennusta valmiista ruoka- ja juoma-annoksesta, joka on myyty asiakkaalle uudelleenkäytettävissä astioissa tai elintarvikepakkauksissa/juomamukeissa paikan päällä syötäväksi tarjoiltuna (toteutunut/ei toteutunut)</p> <p>j2 On antanut alennusta valmiista ruoka-annoksesta, joka on myyty asiakkaalle uudelleenkäytettäviin elintarvikepakkauksiin mukaan otettavaksi pakattuna (toteutunut/ei toteutunut)</p> <p>j3 On antanut alennusta valmiista juoma-annoksesta, joka on myyty asiakkaalle uudelleenkäytettäviin juomamukeihin mukaan otettavaksi pakattuna (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p><i>Arvioidaanko alennuksilla olleen merkittävää vaikutusta asiakkaiden kuluttajakäyttäytymiseen? Jollei annettujen alennusten arvioida vaikuttaneen merkittävästi kuluttajakäyttäytymiseen, mikä voisi olla tähän syytä? Millaisia alennuksia on annettu?</i></p>

	<p>j4 On muilla hinnoittelun keinoilla kannustanut asiakkaitaan ostamaan valmiit ruoka- ja juoma-annokset uudelleenkäytettävissä astioissa tai elintarvikepakkauksissa/juomamukeissa paikan päällä syötäväksi tarjoiltuna tai uudelleenkäytettäviin elintarvikepakkauksiin ja juomamukeihin mukaan otettavaksi pakattuna (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p><i>Millaisia keinoja on kokeiltu/hyödynnetty ja millaisissa tilanteissa (paikan päällä syöminen ja/tai ruoan/juoman takeaway-myynti)? Miten käytetyt keinot ovat toimineet?</i></p>
<p>k. asettaa erillisen maksun kaikille muovisille kertakäyttöisille annospakkauksille</p>	<p>k1 On asettanut erillisen maksun kaikille muovisille kertakäyttöisille elintarvikepakkauksille ja juomamukeille (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p><i>Minkä suuruisia maksuja on asetettu ja miten ne ovat vaikuttaneet asiakkaiden kuluttajakäyttäytymiseen? Ovatko vaikutukset olleet merkittäviä ja jolleivät ole, niin mikä tähän voisi olla syynä?</i></p>
<p>l. kehittää uusia ratkaisuja, toimintamalleja, pakkauksia ja/tai pakkausmateriaaleja, joilla voidaan vähentää valmiiden ruoka- ja juoma-annosten pakkaamisessa käytetyn materiaalin kulutusta</p> <p><i>Tässä toimenpiteessä keskitytään pakkaamisessa käytetyn materiaalin (muovi ja muut materiaalit) käytön vähentämiseen kehittämällä uusia ratkaisuja,</i></p>	<p>l1 On kehittänyt (yksin tai yhteistyössä) uusia ratkaisuja, toimintamalleja, pakkauksia ja/tai pakkausmateriaaleja vähentääkseen pakkaamisessaan käytetyn materiaalin kulutusta (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p><i>Millaisia ratkaisuja, toimintamalleja, pakkauksia ja/tai pakkausmateriaaleja on kehitetty ja miten ne ovat vaikuttaneet pakkaamisessa käytetyn materiaalin määriin? Onko kehitystä tehty yhteistyönä jonkun toisen toimijan kanssa vai yrityksen/muun yhteisön sisäisesti?</i></p>

<p>toimintamalleja, pakkaus- ja/tai pakkausmateriaalivaihtoehtoja.</p> <p><i>Kehitystyö voi olla yrityksen tai muun yhteisön omaa sisäistä kehitystyötä tai tapahtua yhteistyössä jonkun toisen toimijan kanssa (yhteishanke, jossa yrityksellä tai muulla yhteisöllä on merkittävä rooli; joko hankkeen merkittävänä rahoittajana tai hankkeen toteutuksen näkökulmasta). Suuren yrityksen tekemä uuden ratkaisun, toimintamallin, pakkauksen ja/tai pakkausmateriaalin kehitystyön rahoittaminen pienen osarahoittajan roolissa ei ole tässä tapauksessa kehitystyötä.</i></p>	<p>I2 On rahoittanut ulkopuolisen toimijan tekemää uusien ratkaisujen, toimintamallien, pakkausten ja/tai pakkausmateriaalien kehitystyötä vähentääkseen pakkaamisessaan käytetyn materiaalin kulutusta (pienet toimijat) (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p><i>Millaista kehitystyötä on rahoitettu ja onko työ tuonut uusia ratkaisuja, toimintamalleja, pakkauksia ja/tai pakkausmateriaaleja, joita on voitu hyödyntää yrityksen tai muun yhteisön omassa toiminnassa? Miten kehitystyö on vaikuttanut pakkaamisessa käytetyn materiaalin määriin?</i></p>
<p>m. kehittää uusia ratkaisuja, toimintamalleja, pakkauksia ja/tai pakkausmateriaaleja, joilla voidaan korvata muovisia kertakäyttöisiä annospakkauksia ja ehkäistä kertakäyttöisten annospakkausten aiheuttamaa roskaamista</p> <p><i>Tässä toimenpiteessä korvaamisella tarkoitetaan, että muovinen kertakäyttöinen annospakkaus voidaan kokonaan korvata uuden ratkaisun, toimintamallin, pakkauksen ja/tai pakkausmateriaalin avulla (esimerkiksi uudelleenkäytettävällä vaihtoehdolla tai muista materiaaleista valmistetuilla kertakäyttöisillä annospakkauksilla).</i></p> <p><i>Kehitystyö voi olla yrityksen tai muun yhteisön omaa sisäistä kehitystyötä tai tapahtua yhteistyössä jonkun toisen toimijan kanssa (yhteishanke, jossa yrityksellä tai muulla yhteisöllä on merkittävä rooli; joko hankkeen merkittävänä rahoittajana tai hankkeen toteutuksen näkökulmasta). Suuren yrityksen</i></p>	<p>m1 On kehittänyt (yksin tai yhteistyössä) uusia ratkaisuja, toimintamalleja, pakkauksia ja/tai pakkausmateriaaleja korvaamaan muovisia kertakäyttöisiä elintarvikepakkauksia ja juomamukeja (toteutunut/ei toteutunut)</p> <p>m2 On rahoittanut ulkopuolisen toimijan tekemää uusien ratkaisujen, toimintamallien, pakkausten ja/tai pakkausmateriaalien kehitystyötä muovisten kertakäyttöisten elintarvikepakkausten ja juomamukien korvaamiseksi (pienet toimijat) (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p><i>Millaisia ratkaisuja, toimintamalleja, pakkauksia ja/tai pakkausmateriaaleja on kehitetty ja miten niillä on voitu korvata muovisia kertakäyttöisiä elintarvikepakkauksia ja juomamukeja? Onko kehitystä tehty yhteistyönä jonkun toisen toimijan kanssa vai yrityksen/muun yhteisön sisäisesti?</i></p> <p><i>Millaista kehitystyötä on rahoitettu ja onko työ tuonut uusia ratkaisuja, toimintamalleja, pakkauksia ja/tai pakkausmateriaaleja, joita on voitu hyödyntää yrityksen tai muun yhteisön omassa toiminnassa?</i></p>

<p><i>tekemä uuden ratkaisun, toimintamallin, pakkauksen ja/tai pakkausmateriaalin kehitystyön rahoittaminen pienen osarahoittajan roolissa ei ole tässä tapauksessa kehitystyötä.</i></p>	<p>m3 On kehittänyt uusia ratkaisuja ja/tai toimintamalleja ehkäisemään kertakäyttöisten elintarvikepakkausten ja juomamukien aiheuttamaa roskaamista (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p><i>Millaisia ratkaisuja ja/tai toimintamalleja on kehitetty ja miten ne ovat vaikuttaneet roskaamiseen?</i></p>
<p>n. kouluttaa henkilöstöään ottamaan käyttöön toimintamalleja, jotka vähentävät kertakäyttöisten annospakkausten turhaa kulutusta</p>	<p>n1 On järjestänyt koulutustilaisuuksia, joissa kannustetaan henkilöstöä ottamaan käyttöön toimintamalleja, jotka vähentävät kertakäyttöisten elintarvikepakkausten ja juomamukien turhaa kulutusta (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p><i>Millaisia toimintamalleja on tunnistettu ja miten niiden jalkauttaminen henkilöstön toimintatapoihin on onnistunut?</i></p>
	<p>n2 Henkilöstölle järjestettyjen koulutustilaisuuksien lukumäärä (määrä)</p>	
	<p>n3 On valmistellut koulutusmateriaalia, jolla kannustetaan henkilöstöä ottamaan käyttöön toimintamalleja, jotka vähentävät kertakäyttöisten elintarvikepakkausten ja juomamukien turhaa kulutusta (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p><i>Millaisia toimintamalleja on tunnistettu ja miten niiden jalkauttaminen henkilöstön toimintatapoihin on onnistunut?</i></p>
	<p>n4 On muilla tavoin kannustanut henkilöstöään ottamaan käyttöön toimintamalleja, jotka vähentävät kertakäyttöisten elintarvikepakkausten ja juomamukien turhaa kulutusta (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p><i>Millä tavoin henkilöstöä on kannustettu ja millaiset vaikutukset sillä on ollut?</i></p>

<p>o. kouluttaa henkilöstöään muovisten kertakäyttöisten annospakkausten ympäristövaikutuksista ja vaihtoehtoisista ratkaisuista niiden kulutuksen ja ympäristöhaittojen vähentämiseksi</p>	<p>o1 On järjestänyt koulutustilaisuuksia, joissa kerrotaan muovisten kertakäyttöisten elintarvikepakkausten ja juomamukien ympäristövaikutuksista ja vaihtoehtoisista ratkaisuista niiden kulutuksen ja ympäristöhaittojen vähentämiseksi (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p><i>Millaisia ratkaisuja on painotettu?</i></p>
	<p>o2 Henkilöstölle järjestettyjen koulutustilaisuuksien lukumäärä (määrä)</p>	
	<p>o3 On valmistellut koulutusmateriaalia, jolla kerrotaan muovisten kertakäyttöisten elintarvikepakkausten ja juomamukien ympäristövaikutuksista ja vaihtoehtoisista ratkaisuista niiden kulutuksen ja ympäristöhaittojen vähentämiseksi (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p><i>Millaisia ratkaisuja on painotettu?</i></p>
<p>p. viestii asiakkailleen (kuluttajille) muovisten kertakäyttöisten annospakkausten ympäristövaikutuksista ja vaihtoehtoisista ratkaisuista niiden kulutuksen ja ympäristöhaittojen vähentämiseksi, sekä tavoista ehkäistä kertakäyttöisistä annospakkauksista syntyvää roskaamista</p>	<p>p1 On järjestänyt asiakkailleen suunnattuja viestintäkampanjoita vähentääkseen muovisten kertakäyttöisten elintarvikepakkausten ja juomamukien kulutusta ja niistä aiheutuvia ympäristöhaittoja, sekä kertakäyttöpakkausten aiheuttamaa roskaamista (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p><i>Miten viestintäkampanjat ovat toimineet ja millaisen vastaanoton ne ovat saaneet?</i></p>

	<p>p2 On järjestänyt asiakkailleen suunnattuja tempauksia vähentääkseen muovisten kertakäyttöisten elintarvikepakkausten ja juomamukien kulutusta ja niistä aiheutuvia ympäristöhaittoja, sekä kertakäyttöpakkausten aiheuttamaa roskaamista (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p><i>Miten tempaukset ovat toimineet ja millaisen vastaanoton ne ovat saaneet?</i></p>
	<p>p3 On viestinyt asiakkailleen aktiivisesti ostotapahtuman yhteydessä muovisten kertakäyttöisten elintarvikepakkausten ja juomamukien ympäristövaikutuksista, sekä tavoista vähentää ympäristöhaittoja ja kertakäyttöpakkausten aiheuttamaa roskaamista (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p><i>Miten asiakkaille on viestitty ja miten viestintä on otettu vastaan? Arvioidaanko viestinnällä olleen vaikutusta asiakkaiden kuluttajakäyttäytymiseen?</i></p>
<p>q. muut toimenpiteet</p>	<p>Itse määritellyt mittarit (määrä tai toteutunut/ei toteutunut)</p>	

Pakkausmateriaalien ja pakkausten valmistajat ja pakkausten maahantuojat ja myyjät

Molemmat toimenpiteet a ja b valitaan, joille molemmille valitaan vähintään yksi (1) tarjolla olevista mittareista

a. kartoittaa ja kehittää uusia ratkaisuja, toimintamalleja, pakkauksia ja/tai pakkausmateriaaleja, joilla voidaan vähentää valmiiden ruoka- ja juoma-annosten pakkaamisessa käytetyn materiaalin kulutusta

Tässä toimenpiteessä keskitytään pakkaamisessa käytetyn materiaalin (muovi ja muut materiaalit) käytön vähentämiseen kartoittamalla ja kehittämällä uusia ratkaisuja, toimintamalleja, pakkaus- ja/tai pakkausmateriaalivaihtoehtoja.

Kehitystyö voi olla yrityksen tai muun yhteisön omaa sisäistä kehitystyötä tai tapahtua yhteistyössä jonkun toisen toimijan kanssa.

a1 On kartoittanut uusia ratkaisuja, toimintamalleja, pakkauksia ja/tai pakkausmateriaaleja, joilla voidaan vähentää pakkaamisessa käytetyn materiaalin kulutusta (toteutunut/ei toteutunut)

Millaisia ratkaisuja, toimintamalleja, pakkauksia ja/tai pakkausmateriaaleja on kartoitettu ja miten ne ovat vaikuttaneet pakkaamisessa käytetyn materiaalin määriin?

a2 On kehittänyt (yksin tai yhteistyössä) uusia ratkaisuja, toimintamalleja, pakkauksia ja/tai pakkausmateriaaleja, joilla voidaan vähentää pakkaamisessa käytetyn materiaalin kulutusta (toteutunut/ei toteutunut)

Millaisia ratkaisuja, toimintamalleja, pakkauksia ja/tai pakkausmateriaaleja on kehitetty ja miten ne ovat vaikuttaneet pakkaamisessa käytetyn materiaalin määriin? Onko kehitystä tehty yhteistyönä jonkun toisen toimijan kanssa vai yrityksen/muun yhteisön sisäisesti?

a3 On tehnyt pakkauksia käyttävien toimijoiden/toimialojen kanssa systemaattista kehitystyötä uusien ratkaisujen, toimintamallien, pakkausten ja pakkausmateriaalien kehittämiseksi, joilla voidaan vähentää pakkaamisessa käytetyn materiaalin kulutusta (toteutunut/ei toteutunut)

<p>b. kartoittaa ja kehittää uusia ratkaisuja, toimintamalleja, pakkauksia ja/tai pakkausmateriaaleja, joilla voidaan korvata muovisia kertakäyttöisiä annospakkauksia ja ehkäistä kertakäyttöisten annospakkausten aiheuttamaa roskaamista</p> <p><i>Tässä toimenpiteessä korvaamisella tarkoitetaan, että muovinen kertakäyttöinen annospakkaus voidaan kokonaan korvata uuden ratkaisun, toimintamallin, pakkauksen ja/tai pakkausmateriaalin avulla (esimerkiksi uudelleenkäytettävällä vaihtoehdolla tai muista materiaaleista valmistetuilla kertakäyttöisillä annospakkauksilla).</i></p> <p><i>Kehitystyö voi olla yrityksen tai muun yhteisön omaa sisäistä kehitystyötä tai tapahtua yhteistyössä jonkun toisen toimijan kanssa.</i></p>	<p>b1 On kartoittanut uusia ratkaisuja, toimintamalleja, pakkauksia ja/tai pakkausmateriaaleja korvaamaan muovisia kertakäyttöisiä elintarvikepakkauksia ja juomamukeja (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p><i>Millaisia ratkaisuja, toimintamalleja, pakkauksia ja/tai pakkausmateriaaleja on kartoitettu ja miten niillä on voitu korvata muovisia kertakäyttöisiä elintarvikepakkauksia ja juomamukeja?</i></p>
	<p>b2 On kehittänyt (yksin tai yhteistyössä) uusia ratkaisuja, toimintamalleja, pakkauksia ja/tai pakkausmateriaaleja korvaamaan muovisia kertakäyttöisiä elintarvikepakkauksia ja juomamukeja (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p><i>Millaisia ratkaisuja, toimintamalleja, pakkauksia ja/tai pakkausmateriaaleja on kehitetty ja miten niillä on voitu korvata muovisia kertakäyttöisiä elintarvikepakkauksia ja juomamukeja? Onko kehitystä tehty yhteistyönä jonkun toisen toimijan kanssa vai yrityksen/muun yhteisön sisäisesti?</i></p>
	<p>b3 On kehittänyt uusia ratkaisuja ja/tai toimintamalleja ehkäisemään kertakäyttöisten elintarvikepakkausten ja juomamukien aiheuttamaa roskaamista (toteutunut/ei toteutunut)</p>	<p><i>Millaisia ratkaisuja ja/tai toimintamalleja on kehitetty ja miten ne ovat vaikuttaneet roskaamiseen?</i></p>
<p>c. muut toimenpiteet</p>	<p>Itse määritellyt mittarit (määrä tai toteutunut/ei toteutunut)</p>	